Leto XXIV., št. 79 Poštnina plačana v gotovini Postgebühr bar bezahlt Ljubljana, četrtek 6. aprila 1944 Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase v Italiji in inozemstvo: UPI S. A. MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.

Uredništvo:
Ljubljana — Puccinijeva ulica št. 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Das harte Ringen im Osten

Erfolgreiche Gegenangriffe zwischen Stanislau und Tarnopol, bei Brody sowie im Raum von Kowel — Vergebliche Sowjetangriffe östlich des unteren Dnjestr — 44 USA-Bomber bei Terrorangriff auf Bukarest abgeschossen

Aus dem Führerhauptquartier, 5. April. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Östlich des unteren Dnjestr führten die Sowjets mehrere vergebliche Angriffe. Um eine Einbruchsstelle wird noch gekämpft. Zwischen Dnjestr und Pruth sind heftige Kämpfe mit angreifenden sowjetischen Panzerverbänden im Gange. Auch von deutscher Seite werden neue Kräfte in den Kampf geworfen. Nördlich Jassy nahmen rumänische Truppen ein vom Feind stark besetztes Höhengelände und fügten den Bolschewisten hohe Verluste zu.

Im Raum nördlich Tschernowitz kämpfte sich eine nördlich des Dnjestr stehende deutsche Kräftegruppe weiter auf die befohlenen Ziele zurück. Zwischen Stanislau und Tarnopol sowie im Raum südlich und nordwestlich Brody nahmen unsere Truppen im Gegenangriffen zahlreiche Ortschaften und warfen die Bolschewisten mit hohen Verlusten zurück. Die Verteidiger von Tarnopol hielten auch gestern wieder starken feindlichen Angriffen stand.

Starke deutsche Kampffliegerverbände griffen in der vergangenen Nacht den feindlichen Nachschubstützpunkt Korosten an. Es enstanden in Bahnanlagen und im Stadtgebiet starke Explosionen und ausgedehnte Brände.

Unsere Angriffe im Raum von Kowel gewannen trotz zähen feindlichen Widerstandes in weiterem Vordringen mehrere Höhen und Ortschaften. Eine Sturmgeschützbrigade vernichtete dabei allein 37 feindliche Geschütze.

Südlich Pleskau brachen erneut den ganzen Tag anhaltende Durchbruchsversuche der Sowjets zusammen. Der Feind hatte wiederum schwere blutige Verluste.

Im hohen Norden griffen die Bolschewisten im Kandalaksha-Abschnitt mehrere Male mit überlegenen Kräften einen unserer vorgeschobenen Stützpunkte an. Sie wurden mit wirksamer Unterstützung durch Sturzkampfflieger verlustreich abgewiesen.

Aus Italien werden ausser erfolgreichen eigenen Stosstruppunternehmen, bei denen Gefangene eingebracht wurden, keine besonderen Kampfhandlungen gemeldet.

Unsere Fernkampfartillerie bekämpfte bei Tag und Nacht das Hafengebiet von Anzio und Nettuno.

Bei den Kämpfen der vergangenen Wochen im Landekopf von Nettuno hat sich das Fallschirmjäger-Lehrbataillon unter Führung von Major Herrmann besonders ausgezeichnet.

Ein Tagesangriff nordamerikanischer Bomberverbände gegen das Stadtgebiet von Bukarest verursachte Schäden und Verluste unter der Bevölkerung. Durch deutsche, rumänische und bulgarische Luftverteidigung wurden 44 feindliche Flugzeuge vernichtet. An diesem Erfolg haben rumänische Jagdflieger besonderen Anteil.

Britische Störflugzeuge warfen in der letzten Nacht Bomben auf einige Orte im rheinisch-westfälischen Gebiet.

Nach abschliessenden Meldungen haben sich die gestern bei dem Angriff auf einen norwegischen Marinestützpunkt gemeldeten Abschüsse feindlicher Flugzeuge auf 16 erhöht. Damit wurde etwa die Hälfte der Angreifer vernichtet.

Zdravstveno stanje papeža

Rim, 4. apr. V vatikanskih političnih krogih izjavljajo k poročilu, katerega so nedavno razširile razne inozemske radijske postaje o domnevnem obolenju papeža Pija XII., da se papež prav dobro počuti ter še vedno od jutra do noči naporno in neprekinjeno dela. Zgolj iz raznih drugih razlogov sprejema sedaj le kardinale in tajnike kongregacij ter svoje neposredne sodelavce, dočim so zaradi prometnih težkoč odpadli običajni sprejemi škofov, ki stanujejo izven Rima. Iz istih razlogov so odpadli tudi sprejemi romarjev in večjih skupin.

Življenje za svobodo Latvije

Riga, 4. apr. Generalni inspektor latvijske prostovoljske legije je nedavno izjavil francoskemu vojnemu poročevalcu Amulu med drugim: Latvijci so se že ob pričetku te vojne borili kot prostovoljci proti boljševizmu. Sledila je ustanovitev številnih prostovoljskih bataljonov, katerih hrabrost je Führer počastil z ustanovitvijo latvijske prostovoljske legije SS. Mi stojimo na pragu Evrope na sprednji straži. Naša dežela ni velika, toda mi jo ljubimo z vsem našim srcem in smo pripravljeni darovati naše življenje v boju proti boljševiški nevarnosti, ki jo bolje poznamo kakor vsi ostali civilizirani narodi sveta.

Spominska slavnost španskih letalcev

Madrid, 5. apr. Ob obletnici smrti najuspešnejšega španskega lovskega letalca v državljanski vojni, Garcia Morata, ki je bila proglašena za spominski dan španskega letalstva, so bile v vsej Španiji pomembne slovesnosti. V Madridu je slavnosti prisostvoval podtajnik letalskega ministrstva z vodilnimi osebnostmi letalstva. Na madridskem letališču je bila posebna spominska slovesnost v čast Moratu, ki se je tragično ponesrečil nekaj dni po končani državljanski vojni. V Valenciji so odkrili na letališču v Manisesu spomenik padlim letalcem.

Ameriški državni podtajnik oznanja imperijalizem

Stockholm, 5. apr. V britanskih krogih je zbudil veliko pozornost in močan nemir govor podtajnika ameriškega mornariškega ministrstva Jamesa Forrestala v narodnem zemljepisnem društvu. Forrestal je energično prekrižal vse »idealistične« načrte severnoameriške politike. Razkril je prave cilje močnih ameriških krogov, ki streme po svetovnem gospostvu in ki postajajo v Washingtonu vedno bolj vplivni. Forrestal gleda na vse načrte o mednarodnih ustanovah za ohranitev miru z največjim nezaupanjem. Njegov govor dokazuje, da v Washingtonu ne verjamejo v harmonično sodelovanje sedanjih zaveznikov. Zato se vedno bolj pojavlja klic po letalstvu in mornarici, ki naj bi bila močnejša kakor mornarice in letalstvo vseh drugih držav. Prav tako ne mislijo Zedinjene države na kako razorožitev. Kako sistematsko nastopa novi ameriški imperializem, dokazuje Forrestalova zahteva po preusmeritvi zgodovinskega in zemljepisnega pouka množic po dejanskih geopolitičnih potrebah. To znači vzgojo Američanov k imperialističnemu svetovnemu nazoru.

Revolucija v San Salvadoru

Stockholm, 5. apr. San-salvadorsko poslaništvo v Washingtonu objavlja, da so dospela poročila o revoluciji v San Salvadorju. Govorice, ki pravijo, da je predsednik Martinez zbežal v Guatemalo, doslej še niso bile potrjene. Poročila, ki so v torek zvečer dospela iz Nicaragua v New York, pravijo po Reuterjevi vesti, da je položaj v San Salvadorju resen, ker je del prestolnice v oblasti revolucijonarjev. Baje je zelo poškodovana mestna električna centrala, zaradi česar v prestolnici ni razsvetljave.

Curtin grozi z odstopom

Ženeva, 5. apr. Zaradi naraščajočih nemirov avstralskih rudarjev in velike stavke v Novem južnem Walesu v času velikih stavkovnih gibanj v Angliji, je avstralski min. predsednik Curtin zagrozil z odstopom, ako se delavci ne bodo vrnili na delo. »Daily Telegraph« poroča, da se je stavka iz obalnih rudnikov kljub temu razširila na severni del Novega južnega Walesa.

Kozaki proti komunističnim tolpam

Zagreb, 5. apr. Nemški poslanik Kasche je priredil v torek popoldne sprejem v nemškem poslaništvu, ki so se ga udeležili člani hrvatske vlade z min. predsednikom dr. Mandićem, diplomatski zbor, hrvatska in nemška generaliteta ter številne osebnosti javnega življenja. Sprejema se je udeležil tudi poveljnik I. kozaške divizije v nemški vojski, odlikovanec s hrastovim listom generalni major von Pannwitz z nekaj kozaškimi častniki, da bi podal pojasnila o boju Kozakov proti boljševiškim tolpam na Hrvatskem. Po nagovoru poslanika Kascheja, ki je opozoril, da so Kozaki sami občutili najstrašnejši boljševiški teror, je govoril general von Pannwitz. V svojih izvajanjih je pohvalil junaštvo in veliko pripravljenost Kozakov za borbo, ki niso brez lastnih žrtev očistili velikih delov Hrvatske ter uničili cele skupine tolovajev.

Globok vtis na vse prisotne je nato napravil kozaški podpolkovnik Kononov, ki je v ruščini govoril o svojih doživljajih. Bil je sovjetski častnik ter član rdečega generalnega štaba. Ker obstoja v Sovjetski zvezi le ena sama svoboda, namreč svoboda umiranja zaradi lakote, deportacij in smrti, se je skupno s svojim polkom ob prvi priliki stavil Nemcem na razpolago. Opisoval je trpljenje svojih tovarišev, ki so se nato kot osvetniki svojih ubitih svojcev zatekli k zastavi Adolfa Hitlerja in ki se bodo borili proti boljševizmu, kjerkoli se bo pokazal, bodisi na vzhodnem bojišču ali pa na Balkanu. Rešitev svojega zasužnjenega naroda pričakuje samo od Führerja nemškega Reicha. Njemu bodo vsi Kozaki verni, pa naj se zgodi karkoli.

Hudi boji na vzhodu

Uspešni protinapadi med Stanislavovom in Tarnopolom, pri Brodih in Kovlju — Brezuspešni sovjetski napadi vzhodno od spodnjega Dnjestra — Sestrelitev 44 ameriških bombnikov nad Bukarešto

Führerjev glavni stan, 5. apr. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Vzhodno od spodnjega Dnjestra so izvršile sovjetske čete več brezuspešnih napadov. Za neki vdor se še bijejo boji. Med Dnjestrom in Prutom so boji z napadajočimi sovjetskimi oklopniškimi oddelki. Tudi na nemški strani posegajo v borbe sveže čete. Severno od Jasija so zavzele rumunske čete višinsko ozemlje, ki ga je bil sovražnik močno zasedel. Boljševikom so zadale velike izgube.

Na področju severno od Černovic se je neka nemška skupina severno od Dnjestra prebila dalje nazaj na določene cilje. Med Stanislavovom in Tarnopolom ter na področju južno in severnozapadno od Brodov so naše čete s protinapadom zavzele številne kraje ter so vrgle boljševike nazaj z velikimi izgubami. Branilci Tarnopola so tudi včeraj vzdržali kljub ponovnim močnim sovražnikovim napadom.

Močni oddelki nemških bojnih letal so napadli v pretekli noči sovražnikovo oskrbovalno oporišče Korosten. Na železniških napravah in v mestu so nastale močne eksplozije in obsežni požari.

Naši napadi na področju pri Kovlju so kljub žilavemu sovražnikovemu odporu napredovali. Zavzeli smo več višin in krajev. Pri tem je ena sama brigada naskakovalnih topov uničila 37 sovražnikovih topov.

Južno od Pskova so se znova zrušili vsi dan trajajoči sovjetski poizkusi, da bi prebili naše bojne črte. Sovražnik je imel velike krvne izgube.

Na visokem severu so boljševiki v kanadalaškem odseku večkrat z nadmočnimi silami napadli neko naše izpostavljeno oporišče. Z uspešno podporo strmoglavnih letal smo jih odbili in jim zadali izgube.

Iz Italije razen uspešnih lastnih naskakovalnih podjetij, s katerimi so naše čete privedle ujetnike, ne javljajo o nikakih posebnih bojih.

Naše daljnostrelno topništvo je podnevi in ponoči obstreljevalo luki v Anziju in Nettunu.

V bojih zadnjih tednov na nettunskem predmostju se je posebno odlikoval bolski padalski bataljon pod poveljstvom majorja Herrmanna.

Dnevni napad severnoameriških bombniških oddelkov na ozemlje Bukarešte je povzročil škodo in izgube med prebivalstvom. Nemške, rumunske in bolgarske sile protiletalske obrambe so uničile 44 sovražnikovih letal. Posebno zaslugo za ta uspeh imajo rumunski lovci.

Britanska motilna letala so vrgla v zadnji noči bombe na nekatere kraje v reusko-vestfalskem področju.

Po končnoveljavnih vesteh se je zvišalo število sovražnih letal, ki smo jih sestrelili pri napadu na neko norveško mornariško oporišče, na 16. S tem smo uničili skoraj polovico napadalcev.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 5. apr. Finsko vrhovno poveljstvo objavlja: Z bojišč na kopnem in na morju nimamo nikakih posebnih poročil. Sovražnikova letala so v pretekli noči vrgla bombe na Jönsuu (vzhodna Finska). Prebivalstvo je imelo izgube. Nastalo je tudi nekaj tvarne škode.

Zlagana Hullova izjava o Schaffhausnu

Ženeva, 4. apr. Tudi severnoameriški zunanji minister Hull je sedaj podal izjavo o napadu na Schaffhausen. V njej izraža svoje najglobljo obžalovanje in zagotavlja, da bodo odrejeni »čim popolnejši previdnostni ukrepi«, da se »prepreči ponovitev nesrečnega primera«. Sicer pa meni Hull, da bo utegnil plačati škodo in mrtve ter ranjene s severnoameriškimi dolarji.

V tej hinavski Hullovi izjavi je najbolj zanimiv naslednji odstavek: »V izvajanju bombniških operacij proti nemškemu vojnemu stroju je skupina naših bombnikov zaradi celega kupa okoliščin opustila previdnostne ukrepe, ki so bili podvzeti za preprečenje takšnih primerov, ter je po pomoti priletela nad švicarsko ozemlje na severni strani Rena in odvrgla bombe.«

To je tipično ameriški gnil izgovor, ki ne more niti najmanj izpremeniti že dovolj dokazanega dejstva, da je šlo za enega izmed običajnih strahovalnih napadov. Značilna za moralo gangsterjev pa je že razlaga sama, češ, da je bilo to storjeno po pomoti. Potemtakem niso torej strahovalni napadi na nemška mesta, pri katerih se morijo žene in otroci ter uničujejo nemški kulturni spomeniki in muzeji, nikaka pomota, temveč čisto določena taktika, s katero se popolnoma strinjajo Hull in njegovi židovski svetovalci. Tu se ponovno kaže gangsterska morala teh hinavcev, ki se poizkušajo z zlaganimi izjavami in obžalovanji oprostiti ogromne krivde, katero so si naprtili s svojim zločinom.

Bern, 4. apr. V tisku se še kar naprej izraža ostra reakcija švicarskega naroda na napad na Schaffhausen. V listu »Neue Berner Zeitung« se bere: »Poveljništvo severnoameriškega letalstva hoče po vsem videzu zbuditi s svojim prvim poročilom vtis, da so bile po pomoti odvržene bombe na Schaffhausen, toda tudi tedaj, če bi hoteli to prikazovanje vzeti kot pravilno, moramo ugotoviti: kdor pri nejasnem razgledu enostavno bolj ali manj na slepo srečo bombardira iz višine 5000 m kako mesto, je kriv naravnost ogromne lahkomiselnosti. Ren in Renska dolina predstavljata mejo, ki je ni mogoče spregledati, piše »Neue Aargauer Zeitung«, ter pripominja: če pa ta meja ni bila znana ameriškim pilotom, pada vsa težka odgovornost na vojaško vrhovno poveljništvo. Ne pošiljajo se na bombardiranja obmejnih ozemelj piloti, ne da bi jih poučili o temeljnih zemljepisnih razmerah. Zahtevamo priznanje krivde, kakršna je, in konkretno jamstvo, da se ne bodo več dogajale takšne grozne kršitve nevtralnosti in da bodo tudi poleti nad Švico brez odmeta bomb prenehali.

Švicarski koraki v Washingtonu

Bern, 5. apr. Uradno objavljajo: Na podlagi poročil, ki so dospela o bombardiranju Schaffhausna, je zvezni politični departement poslal švicarskemu poslaništvu v Washingtonu nadaljnja navodila glede korakov, ki naj jih ukrene, da bodo ameriške oblasti zaradi izredno težkega primera lahko izvedle temeljito preiskavo o vzrokih bombardiranja ter sprejele dejansko uspešne sklepe, ki naj preprečijo ponovitev takih zmot. Poleg tega so bila izdana navodila glede zahteve po popravi škode. Ameriško poslaništvo v Bernu je sporočilo departementu besedilo uradne izjave, ki jo je 3. aprila objavil v tisku ameriški zunanji minister.

Srditi boji na jugu vzhodnega bojišča

Berlin, 4. apr. Na vsem južnem odseku vzhodnega bojišča so bili 3. aprila boji v stalnih snežnih viharjih, ki so pri temperaturi okoli ničle povzročili velike zamete na že prej zablatenih cestah, navzlic temu pa so boljševiki napadli med Bugom in Dnjestrom vzdolž železniške proge Berezovka-Odesa. Napad se je izjalovil s težkimi izgubami sovjetskih čet. Vzhodno od spodnjega Dnjepra sovjetske čete niso uspele priti s posameznimi napadi preko nemških predstražnih postojank. Med Dnjestrom in Prutom ter ob srednjem Prutu in ob Jijiji je vremenski preobrat oviral večje boje. Bili so zgolj krajevni in za položaj v tem odseku brezpomembni spopadi.

Na področju Černovic so napadle sovjetske čete na raznih točkah nemške sile severno od Dnjestra. Sunki so bili brezuspešni, dasi so Nemci morali v protinapadu očistiti nekaj vdorov. Navzlic meter visokim snežnim zametom so nemške čete še vedno držale svoj pritisk proti zapadu, zlomile v hudih bojih sovražnikov odpor in napredovale dalje proti ukazanim napadalnim ciljem.

Pri Stanislavovu so deli boljševiških sil ponovno prekoračili zgornji Dnjestr. Nemške in madžarske čete so jih napadle in jih vrgle nazaj preko reke. Bojni letalci so te čete zasledovali in pri nadaljnjih napadih na sovražnikove zveze z zaledjem porušili z bombami 3 mostove preko Dnjestra.

Okoli Tarnopola vodita ponovno obe strani ogorčene boje. Čeprav je sovražnik, ki ga je podpiral silovit topniški ogenj, vedno znova naskakoval s pehoto in oklopniki, mu tudi tokrat ni uspelo, prodreti obrambnih postojank. Oddelki bojnih letal so z množestvenim odmetom bomb ves dan podpirali nemške čete v obrambnem boju. Severnozapadno od Tarnopola so v zgodnjih jutranjih urah prešli nemški grenadirji v krajevne napade. Dasi jim je snežni metež onemogočal sleherni razgled in je bilo vse orožje v kratkem času zaledenelo, so prodrli skozi visoke snežne zamete, vrgli sovjetske čete v težkih bojih iz bližine nazaj in zavzeli več krajev.

Tudi južnozapadno od Brodov so napadle nemške čete. Z juga so prodrle v levi bok boljševikov, ki so dalje severno prodrli z več divizijami in poizkušali prekoračiti dolgo močvirje ob Skirskih vrelcih. Grenadirji, ki so jih spremljali naskakovalni topovi, so presenetljivo napadli in se je moral sovražnik po izgubi številnih oklopnikov in težkega orožja spustiti ponekod v nereden beg proti severu. Te uspehe izkoriščajoč so v sosednem odseku prodrle nadaljnje nemške sile in prav tako osvojile nekaj ozemlja. Ob zgornjem Styru se nadaljujejo živahni spopadi.

Posadko Kovelja, ki je ponovno odbila vse sovražnikove napade, je letalstvo učinkovito razbremenilo in so boljševiški sunki izgubili svojo strnjenost. Zapadno od Kovelja so nemške čete ustvarile z zapada klin v sovjetsko zaporno črto. Sovražnik že več dni vedno znova zaman poizkuša odstraniti ta klin z bočnimi sunki.

Severnovzhodno od Kovelja so napadli turinški grenadirji. Vrgli so sovražnika iz več vasi in zamašili navzlic odporu s toipami ojačenih boljševiških čet še obstoječo frontno luknjo.

Američani bombardirali stanovanjske okraje Bukarešte

Berlin, 4. apr. Danes v zgodnjih popoldanskih urah je prišlo nad rumunskim ozemljem do srditih letalskih bojev med nemškimi in rumunskimi lovci na eni strani ter severnoameriškimi bombniki z močno lovsko zaščito na drugi strani. Sovražni oddelki so naleteli tudi na množestven protiletalski ogenj, ki se je posebno v okolici rumunske prestolnice stopnjeval. Severnoameriški oddelki so izgubili, kakor je razvidno že iz dosedanjih poročil, zelo veliko število letal, predvsem štirimotornih bombnikov. Z odmetom rušilnih in zažigalnih bomb na stanovanjske okraje Bukarešte je bila povzročena škoda.

Bukarešta, 5. apr. Tukajšnji listi označujejo včerajšnje bombardiranje romunske prestolnice kot nedvomen terorističen napad. Istočasno izražajo prepričanje, da morale prebivalstva s tem terorjem ne bo mogoče zlomiti. Ravnatelj »Curentula« piše, da so Angloameričani bombardirali s peklensko fantazijo ter z nesmiselnim razruševalnim besom, ki ne pozna nikakih vojaških ciljev, temveč hoče le še sejati grozo med prebivalstvom. To pač spada k njihovemu sistemu bojevanja z omejenim tveganjem. List predvsem podčrtuje dejstvo, da so bili včerajšnji letalski napadi naperjeni zlasti na mestne okraje, kjer prebivajo siromašnejši prebivalci. »Timpul« pravi, da hočejo sovražniki s temi napadi uničiti živce civilnega prebivalstva, toda rumunski narod ve, kako je treba preprečiti te neupravičene sovražnikove poizkuse. Vse ljudstvo tvori skupno z onimi Rumuni, ki so na bojišču, eno samo bojno črto. List zlasti poudarja, da je prebivalstvo prestolnice odgovorilo na sovražnikov teror z neizpremenjenim mirom in vztrajnostjo.

Bukarešta, 5. apr. Prve vesti javljajo, da je severnoameriško letalstvo doživelo pri včerajšnjem napadu na Bukarešto nove težke izgube. Doslej so dospela poročila o sestrelitvi 44 sovražnikovih letal, izmed katerih so jih zbili 32 rumunski lovski letalci. Tudi protiletalsko topništvo in bolgarski lovski oddelki javljajo o uspehih, o katerih pa trenutno še niso dospeli številčni podatki. Na rumunskih tleh so doslej našteli razbitine 36 severnoameriških letal.

Teroristično napad na Brod ob Savi

Zagreb, 5. apr. Uradno objavljajo, da so sovražna letala 3. aprila napadla Brod ob Savi. Prebivalstvo je imelo precej smrtnih žrtev.

Odmev izjave madžarske vlade

Budimpešta, 4. apr. V listu »Esti Ujsag« komentira Rajniss madžarsko vladno izjavo s socialnega stališča. S končnoveljavno ureditvijo židovskega vprašanja ni še nič storjenega, temveč bi morali pristopiti k pozitivno gradečemu in ustvarjalnemu delu v korist madžarskega delavstva, da bi lahko videlo v Madžarski svojo deželo. Nastopil je čas, ko je potrebno temeljito razmotriti upravičene zahteve delavstva in odstraniti vse nemogoče razmere. Vlada je v svoji izjavi to popolnoma jasno izrazila. Ustvariti se mora madžarska delovna fronta, da bo na mesto razrednih bojev lahko stopilo skupno delo.

»Uj Magyarsag« piše: Madžarsko stališče določa njen svetovnopolitičen položaj, v katerem mora posredovati med vzhodom in zapadom kulturo, širiti in braniti pa civilizacijo. Le redko smo imeli madžarske politike, ki so se upirali zakonitemu spoznanju usodne povezanosti ter drzno in smelo poizkušali hoditi po novih poteh. Ti poizkusi so se vsakokrat končali z razočaranjem, če ne s katastrofo naroda. Madžarska se je vrnila na pot, ki je edina možna. To pot nam je narekoval tudi ukaz časti in zvestobe.

»Magyarorszag« izjavlja, da je vladna izjava prebudila zaspance in jim prikazala, do kam bi bili prišli v teh nevarnih urah, če se ne bi pravočasno zavedli, da je potrebno obračunati z nasprotniki in se brez slehernega obotavljanja upreti nevarnosti na naših mejah. Madžarski narod se sam s svojimi lastnimi silami ne bi nikoli mogel upreti tej smrtni nevarnosti, tudi takrat ne, če bi žrtvoval vse svoje sile v tem ogromnem boju. Pri odvrnitvi smrtne nevarnosti se borimo ramo ob rami v duhu zavezniške zvestobe in tradicionalnega tovarištva v orožju z velikim nemškim Reichom proti skupnemu sovražniku.

Naraščanje sovjetskega vpliva v južni Italiji

Milan, 4. apr. Številna poročila z zasedenih južnoitalijanskih ozemelj kažejo, da vedno bolj narašča sovjetski vpliv in da številne politične stranke že prejemajo navodila iz Moskve in ne, kakor doslej, iz Londona. Moskovska vlada se je ponovno zavzela za ohranitev savojske dinastije in kralja.

Italijanski eksponent Stalina v južni Italiji boljševiški kolovodja Ercoli je po poročilu lista »Regime Fascista« sporočil političnim strankam, da želi moskovska vlada takojšnjo ukinitev napadov na kraljevsko rodbino. V članku, ki je bil priobčen v listu »Unita«, podaja Ercoli smernice za nadaljnje zadržanje političnih strank v južni Italiji. Med drugim pravi, da se mora italijanski narod zbirati v sedanjem trenutku okoli kralja in njegovih generalov.

Sedaj sta torej kralj in njegov general, ki so ju vse politične stranke napadale in ju ni več nihče smatral za resna, našla nenadoma v moskovski vladi novo oporo in pomoč. Moskva vidi očividno v kralju, piše »Regime Fascista«, pripravno orodje, s katerim si bo z izločitvijo političnih strank utrla pot za prodor boljševizma v južno Italijo.

Madrid, 4. apr. Dopisnika lista »Ya« v Londonu in Lizboni označujeta Badoglijev problem kot enega izmed največjih problemov Angloameričanov. Prihod Stalinovega emisarja Ercolija v Neapelj, piše list, je preko noči dovedel do tega, da so boljševiki začeli imenovati belo, kar so še včeraj smatrali za črno. Na izrečno poveije Moskve so morali italijanski komunisti na veliko presenečenje angloameriških opazovalcev nenadoma presedlati na »meščansko« pot.

Broz zahteva mesto v posvetovalnem odboru UNRRA

Stockholm, 5. apr. Po nekem poročilu iz Londona je tolovajski kolovodja Broz objavil, da je zahteval mesto v posvetovalnem odboru UNRRA.

Boji v južni Italiji

Berlin, 4. aprila. Že več dni se nasprotnik po izjalovljenju druge bitke za prodor pri Cassinu ukvarja s premeščanjem svojih sil. V noči na 5. april se je omejil na tri akcije udarnih čet v vzhodnem delu mesta in proti severno-zapadnemu robu Cassina, padalski lovci in grenadirji pa so povsod odbili nasprotnika.

V vzhodnem delu južno-italijanskega bojišča je nemška baterija obstreljevala z dobrim uspehom severno od Ariellija skupino hiš, ki je bila zgrajena v oporišče. Oporišče samo in močno utrjeno opazovališče je bilo pri tem skupno s posadko s polnim zadetkom uničeno. Južno od Ariellije je vdrl nemški udarni oddelek v sovražnikove črte. Pri tem so nemški grenadirji dospeli do treh oklopnikov. Dva so pognali v zrak, dočim se je tretji izkazal kot kamuflaža.

Na jadranskem bojišču so grenadirji s puškami in strojnicami sestrelili sovražnikovo izvidniško letalo.

Na nettunskem predmostju je potekel dan ob sovražnikovem motilnem topniškem ognju mirno. Nemški grenadirji so odbili več nasprotnikovih udarnih oddelkov. Daljnostrelne baterije in protiletalsko topništvo v sestavu letalstva so učinkovito obstreljevali z motilnim ognjem mestno in pristaniško področje Anzija in Nettuna. Pri tem je protiletalsko topništvo sestrelilo tri sovražnikova letala.

Nemške jate bojnih letal so v noči na 3. april napadle baterijske postojanke in oskrbovalna skladišča na predmostju. Dober razgled je olajševal zasledite v ciljev, ki so jih letalci skoraj eno uro zasipali z bombami vseh kalibrov. Pri odletu so utegnili nemški letalci opazovati južno od Anzija velike površinske požare.

Ali ste že podpisali vsenarodno protikomunistično spomenico?

Beseda o politiki

V starih grških državicah je bila ena prvih dolžnosti, ne samo pravic, vsakega odraslega državljana, da se je bavil s politiko. To je veljalo zlasti za Atene, kjer se je vsak moški moral zanimati za politično življenje države in v njem tudi aktivno sodelovati. Poznejša stoletja so v marsičem spremenila naziranja starih Grkov, vendar je politika še nadalje ohranila svoj dominirajoči položaj v življenju posameznega človeka. Ta položaj je ostal do danes neizpremenjen.

Toda mentalitete ljudi so si tako različne in karakterji včasih tako nasprotni, da je moralo priti do tistega pojava, ki se prej ali slej izkristalizira v vsakem človekovem delu pri vsaki akciji, priti je moralo do borbe med dobrim in zlim. Borba med duhom dobrega in duhom zlega je dala politiki svoj neizbrisen pečat, pečat, ki je, vedno dobro viden na pročelju političnega življenja, odbijal široke množice ljudstva od tega življenja.

Načela o splošni dolžnosti in pravici do sodelovanja v političnem življenju so se izprevrgla v privilegije, ki so bili dani le posameznim in to le onim posameznicem, ki so si jih sami prilastili. Dvojno vrsto ljudi smo videli odslej pri političnem delovanju. Ena vrsta je delovala iz motivov, ki so bili načelom prave politike popolnoma nasprotni, iz osebnih, koristolovskih ali strankarskih motivov, druga vrsta pa je delovala v skladu s pravilnim pojmovanjem politike. Prvi, koristolovci in koritarji, so predstavniki laži in zla v politiki, drugi, idealisti in iskreni rodoljubi pa so predstavniki resnice in vsega dobrega. In ves politični proces se suče okoli medsebojne borbe obeh teh elementov.

Medtem pa najširše plasti ljudstva stoje pasivno ob strani in resignirano gledajo na ta boj.

Naša politična preteklost nam to najlepše ilustrira.

Resnica in pravica bi morali biti orodji prave narodne politike, dejansko pa je bilo navadno edino merilo, edini politični barometer le večina. Navadna aritmetična večina, enostaven seštevek glasov. Ljudstvo si je želelo resnice, dobilo je glasove na volišč h, želelo si je čiste pravice, dobilo je sistem prava strank in klik, ki naj ljudstvu to pravico kroji. In ta sistem je svojo nalogo uspešno izvajal, živel je in uspeval v tem okolju in ustvarjal pogoje za eno, kar je moralo nujno temu stanju slediti.

Ves duhovni in moralni propad se je izkristaliziral v prizmi političnega življenja. Saj politika je najgloblji in najstvarnejši zunanji izraz življenjskega utripa vsakega naroda. Posledice liberalno-demokratske miselnosti, ki jo je rodila francoska revolucija in kateri je botroval večni Žid, so se tudi pri nas jasno pokazale. Vsa tragedija, ki jo preživlja danes naš narod, je le nujno nadaljevanje, naravni razvoj duhovnega stanja, ki je v bližnji preteklosti vladalo v našem narodu.

Ni narodne politike brez morale, kakor ni prave kulture brez narodnega duha. Politika brez morale vodi do nemorale in ta nemorala ustvarja predpogoje za katastrofo. Naš narod jo danes preživlja kot krvavo plačilo za grehe preteklosti.

Zato se danes široke plasti ljudstva boje politike, že same besede kot take, zato je bil krog onih idealistov, ki so politiko pojmovali kot najvišjo službo narodu, vedno majhen. In zato je bila borba proti duhu zla v politiki vedno tako težka in je ta borba proti osebnim ali strankarskim koristim zahtevala toliko žrtev.

In ta borba se vodi tudi danes. Ne samo proti tolovajstvu v gozdovih z orožjem v roki, ampak tudi s politično borbo in izobrazbo med našim ljudstvom.

Vsak Slovenec mora v tej borbi zavzeti svoje odgovarjajoče mesto in mora doprinesti svoj delež.

Vem, kaj mi utegne odgovoriti na ta imperativ človek iz množice, »Ne pečam se s politiko«, ali še bolj enostavno: »Meni je vseeno, kaj bo«.

Da, bratec, tebi je vseeno, porečem temu človeku iz množice. Vseeno ti je zato, ker si vzgojen v duhu liberalno-demokratskega materializma, v onem duhu, ki pravi, da narod ni organska tvorba ljudi iste krvi in usode, ampak da je narod le aritmetični seštevek individujev, ki jih slučajno vežejo neki skupni interesi. Zato je tebi, človek iz množice, vseeno kaj bo doživel tvoj sosed ali brat, vseeno ti je, kaj bo doživela skupnost, v kateri živiš. Glavno je, da ostaneš ti sam živ. Vem, nisi ti kriv, da tako misliš. Kriv je duh, ki je vcepljen v okolju, v katerem živiš.

»Ne bavim se s politiko«, odgovarja drugi človek iz množice, »ni za me politika«.

Tako je, bratec, prav imaš. Ni za te politika, ker si na eni strani toliko pošten, da ne maraš biti predstavnik zla v političnem življenju, ne maraš biti koritar in koristolovec, na drugi strani pa si toliko strahopeten, da se bojiš napovedati boj temu zlu. Nočeš biti predstavnik dobrega, ker se bojiš moči in sile, ki jo ima zlo. Zato si pasiven, zato tudi trpiš, če je treba, kljub temu, da veš, da je politika najvišja in najsvetejša služba narodu in domovini. Strahopetec si, dasi si v srcu pošten.

»Ne bavim se s politiko«, odgovarja tretji človek iz množice, »tako je danes zame najbolje«.

Res je, tako je zate danes najbolje, tretji bratec iz množice. Kaj bi vendar rekli Angleži, če bi le kako »prišli« sem in slišali, da si deloval za svoj narod! Ali kaj bi celo »Rusi« rekli! Zato je najpametneje, da stojiš danes ob strani križem rok in zavzameš »stališče čakanja«. Tebe politika nič ne briga, ti si »čist in neomadeževan«. Narod naj rešujejo drugi in oni naj se pri tem oblatijo.

To so torej trije individui, ki jih danes srečujemo tu pa tam v množici, trije različni značaji, trije predstavniki mentalitet, ki vladajo v določenih skupinah ljudi. Kljub temu, da imajo različne značaje, odgovarjajo in opravičujejo se vsi trije enako. Toda motivi, iz katerih izhajajo njih enaki odgovori, so različni, kakor so si različne njih mentalitete.

Prvi izhaja iz prepričanja, da pomeni politično izživljanje le škodo za onega, ki se udejstvuje, zato je iskrenega mnenja, da je najbolje ne udeistvovati se. Drugi se boji duha zla, tretji pa trepeta pred bodočnostjo, ki si jo je v znamenju svojih fiksnih idej po svoje zamislil in predočil.

Zato se vsi trije »ne bavijo s politiko«. Zato so pasivni in stojijo v najtežji borbi, ki jo vodi slovenski narod za svoj obstoj, križem rok ob strani.

In prav radi tega je dobil slovenski narod domobransko idejo, katere organizirani nositelji imajo vzvišeno dolžnost, da poleg oborožene borbe proti komunizmu vodijo tudi politično borbo svojega naroda in odpirajo zaslepljencem in neukim oči.

Danes razpolaga ta organizacija tudi s sredstvi, da čim uspešneje razvije svojo borbo proti duhu zla in nemorale v slovenski politiki, da razbije vse ostanke strankarstva in stremljenja po dobičku in visokih položajih, teh nesrečnih plodov liberalne demokracije.

Sedaj, ko živi ves svet v znamenju akcije, mora biti vsak posamezni Slovenec aktiven, aktiven v svojem delokrogu in obenem politično aktiven, kajti to terjajo življenjski interesi našega naroda. Toda ne sme biti aktiven v oni »politiki«, ki je le korito, v katerem se valjajo svinje, ampak mora biti aktiven v onem političnem življenju, ki pomeni najvišjo in najsvetejšo službo narodu in domovini!

Janko Jankovič.

Pred velikimi boji ob indijski meji

Tokio, 4. aprila. Vojni poročevalec lista »Asahi Šimbun« napoveduje, da bo v bližnjih dneh prišlo do večjih bojev na ozemlju reke Manipur, ki bodo verjetno odločili usodo tega važnega sovražnikovega oporišča. Medtem ko se Japonci in narodno-indijske čete s severa in juga vedno bolj bližajo Imphalu, se kaže, da podvzema nasprotnik velike priprave za obrambo tega oporišča.

Pričakujejo, da bo Mountbatten vse poizkusil, da še nadalje ojači svoje sile, zbrane okoli Imphala in v njem. Doslej so vozili ojačenja po dobro zgrajem državni cesti, ki vodi iz Imphala v severni smeri proti glavni železniški progi, ker pa so medtem Japonci odrezali to cesto, je sedaj Auchinlecku možno dovajati nujno potrebna ojačenja iz okoli 60 milj zapadno oddaljenega Silchara. Ker vodi ta cesta preko zelo goratega ozemlja in so posebno mostovi čez globoke doline bili le za silo zgrajeni, je oskrbovanje iz Silchara vsekakor zelo omejeno.

Tokio, 4. aprila. Ne samo kot izhodišče v zadnjem času ponovno imenovane ceste Ledo v Assamu v bližini indijsko-burmanske meje ima Ledo trenutno velik pomen v zvezi s tamošnjimi boji, temveč je tudi edini kraj v Indiji, ki proizvaja petrolej. Pred vojno so izčrpali tamkaj 300.000 ton petroleja.

Napad japonskega letalstva 27. marca proti Ledu je zasledoval torej dva cilja. Predvsem je bilo potrebno zadeti središče sovražnikovega oskrbovanja čet, nato pa odrezati oskrbovanje drugih ozemelj s pogonskim gorivom.

Če bi Japoncem uspelo uničiti te tri petrolejske vrelce, bi bila zelo prizadeta tudi zadnja sovražnikova letalska oporišča v pokrajini Assam, namreč Dubrogarb, Tins in Sadija.

Ženeva, 4. apr. »New York Times« razpravlja o japonski invaziji v Indiji in pravi med drugim: »Pomembnost japonske invazije v Indijo vedno bolj narašča. Vkorakanje osvobodilne vojske, ki ga Angleži doslej niso utegnili niti ovirati in niti zadržati, lahko povzroči pravi val nemirov, razvoj sam pa tudi grozi, da bodo izolirane kitajske čete generala Stilwella, ki stoje globoko v Burmi. Zaskrbljenost v Kitajski zbuja domnevo, da ima Bosejeva beseda velik vpliv, z bojišča pa prihajajo dokaj malo ohrabrujoča poročila.«

Indijski narod ne zaupa angleški vladi

Bangkok, 5. aprila. Poslaščenec lige za indijsko neodvisnost v Bangkoku je opozoril, da je odklonitev finančnega zakona v indijski osrednji skupščini nov dokaz za enotnost vseh indijskih strank v boju proti britansko-indijski vladi.

Zlasti je bil pomemben govor vodje muslimanske lige Mawasa Ali Khana, ki je dejal, da vlada ne uživa zaupanja ljudstva in da je liga zato ne more podpirati. Wavell ni sedaj še ničesar ukrenil, da bi premagal mrtvo točko, na kateri je sedaj indijsko politično delovanje.

Vodja kongresne stranke Bhvulabhai Desai, ki se je pojavil v skupščini prvič l. 1939, je ugotovil, da je njegova stranka pripravljena prevzeti odgovornost, ako bo ustanovljena narodna vlada, ki bo odgovorna tudi za obrambo. Velika Britanija bo brez dvoma izgubila imperij, ker ne sodeluje z indijskim narodom.

Te zgodovinske seje indijske osrednje skupščine sta se udeležili tudi gospa Naidu, edina iz delovnega odbora kongresna ki ni v zaporu, ter gospa Vijayalakahmi Pandit, sestra kongresnega voditelja Pandita Nehruja.

Ameriški sunek na južnem Pacifiku

Tokio, 4. apr. Glede na torkovo poročilo japonskega glavnega stana, da je nasprotnik na južnem Pacifiku ponovno prešel v ofenzivo, opozarjajo v vojaških krogih Tokija, da je sovražnik na tem področju osredotočil najmočnejše sile. Američani imajo tukaj nad 10 težkih enot, namreč bojnih ladij in letalonosilk, ki jih obkroža močan oddelek križark, rušilcev in specialnih ladij. Dasi je imel sovražnik v dosedanjih bojih težke ladijske izgube, poudarjajo tokijski strokovnjaki razpolaga še vedno z dokajšnjimi silami, s katerimi mora računati japonska obramba. S tega vidika je potrebno smatrati spopade južno od Karolinov in na področju skupine Palau zgolj kot pričetek nadaljnjih operacij. Dejstvo, da Američani pošiljajo predvsem svoje letalstvo v boj, bo po tukajšnjem naziranju pomagalo bistveno pospešiti bližnje odločilne spopade. Zato je v najkrajšem času računati z nadaljnjimi poročili o poteku teh bojev.

OPOZORILO!

Opozarjamo, da se podpisovanje protikomunistične spomenice zaključi nepreklicno dne 6. aprila ob 8. zvečer. Spomenica je na razpolago za podpisovanje vsak dan od 8. zjutraj do 8. zvečer v vratarjevi loži na magistratu.

Ureditev preskrbe z vinom

Na podstavi člena 1. naredbe o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943 št. 4, Službeni list št. 273-86 iz 1943 in člena 1. uredbe o pooblastitvi za izdajanje uredb o ureditvi notranjega prometa, razdeljevanja in porabe vseh vrst blaga z dne 12. marca 1941, Službeni list št. 236-26, odrejam:

Čl. 1. Vse zaloge vina v Ljubljanski pokrajini se morajo prijaviti v roku in na način, ki ga določi Prevod. Pridelovalci so dolžni prijaviti tudi vsakoletni pridelek najpozneje do 20. novembra.

Čl. 2. Pod izraz »vino« po tej naredbi spadajo tudi vinski mošt, grozdni sok dezertna in medicinalna vina (vermut, marsala, itd.) kakršne koli vrste, kakovosti ali letnika.

Čl. 3. Prijavo mora napraviti tisti, pri katerem je vino shranjeno, ne glede na to, ali je vino njegova last.

Čl. 4. Vse zaloge vina se postavljajo pod zaporo na razpolago Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu v Ljubljani.

Čl. 5. Zgoraj omenjena zapora ne velja za: a) vino pri trgovcih na drobno in v gostinskih obratih, b) vino pri zasebnikih in pri pridelovalcih za potrebe družine in osebja pridelujočega gospodarstva največ do enega hektolitra letno na osebo.

Čl. 6. Za vsak uvoz vina v pokrajino ter za vsak prevoz in nakup v pokrajini je potrebna nakupnica, ki jo izda Prevod.

Čl. 7. Nakup vina se mora javiti Prevodu najpozneje v treh dneh po vskladiščenju.

Čl. 8. Če se izkaže potreba, sme Prevod postaviti pod zaporo radi nadaljne razdelitve razpoložljivih zalog tudi vino pri trgovcih na drobno in imetnikih gostinskih obratov ter odrediti racioniranje.

Čl. 9. Izvršitev te naredbe se poverja Prevodu.

Čl. 10 Kršitve te naredbe kakor tudi izvršilnih predpisov, ki jih izda Prevod na osnovi te naredbe, kaznujejo občeupravna oblastva I stopnje v denarju do 20.000 lir ali z zaporom do dveh mesecev. V hujših primerih se smeta združiti obe kazni ter izreči zaplemba blaga. Če bi bilo kaznivo dejanje storjeno v izvrševanju trgovine ali obrta, sme kazensko oblastvo izreči tudi začasni odvzem obrtne pravice ali predlagati šefu pokrajinske uprave njen trajni odvzem.

Čl. 11. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu šefa pokrajinske uprave v Ljubljani.

Ljubljana, 31. marca 1944.

Prezident pokrajinske uprave: div. general

Predsednik pokrajinske uprave: div. general Rupnik

Objavljeno v Službenem listu 5. aprila l. 1944.

Prepoved proste prodaje jajc

Na podstavi naredbe šefa pokrajinske uprave v Ljubljani o zapori vseh živil in krmil z dne 2. marca 1944, Službeni list št. 41/16, odreja Pokrajinski prehranjevalni zavod v Ljubljani:

1. Prosta prodaja kokošjih jajc je prepovedana. Vsa jajca, ki presegajo domačo potrebo, se morajo ponuditi v nakup Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu v Ljubljani.

2. Jajca prevzema v Ljubljani mlekarski odsek Prevoda, Maistrova ulica 10, zunaj Ljubljane pa posebne zbiralne ce, ki se bodo v posameznih občinah objavile.

3. V občinah zunaj Ljubljane mora vsak rejec oddati Prevodu na leto najmanj 30 jajc od vsake kokoši.

Za Ljubljano bodo izšli posebni predpisi.

4. Kršitve te odredbe se kaznujejo po § 3. uvodoma citirane naredbe.

5. Ta odredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu šefa pokrajinske uprave.

Ljubljana, dne 28. marca 1944.

Pokrajinski prehranjevalni urad
Direktor: Gračnar Ivan

Objavljeno v Službenem listu 5. aprila l. 1944.

Kundmachungen der Ernährungsstelle

Abgabe von Kondensmilch

Auf die Milchbezugkarten mit der Bezeichnung * D in der Ecke oben rechts, welche Berechtigten zwischen dem 60. und 75. Lebensjahre ausgegeben wurden, entfallen zwischen dem 6 und 13. d. m. je 60 Dg Kondensmilch, die von den mit 20. März ausgeschalteten Molkereien ausgegeben werden wird. Von den frische Milch verteilenden Molkereien wird die Kondensmilch nur von Molkereien Doberlet, Kolar, Korošec, Lupinc und Žorž abgegeben. Sollte in einer Molkerei die Milch ausgehen, sollen sie Bezugsberechtigte in allernächster beziehen. Preis 25 Lire für 1 kg (15 Lire für 60 Dg). Molkereien sollen am 15. d. M. der Milchabteilung zur Kontrolle sämtliche Bestellscheine, die sie von den Milchbezugskarten rechts unten abschneiden, vorlegen.

Abgabe von Frischmilch im Monate April

Im Monate April bekommen:

1. Kinder bis zum 1. Jahre 1 Liter täglich; 2. Kinder bis zum 3. Jahre 0.5 Liter täglich; 3. Kinder von 4. bis 7. Jahre jeden Montag, Mittwoch und Freitag je 2 dl; 4. Kranke (hieher gehören auch Anweisungen mit eingetragener Menge in der Gruppenrubrik) und Personen über 75 Jahren jeden Dienstag, Donnerstag und Samstag je 2 dl; 5. werdende Mütter täglich 0.5 Liter.

Für jede Veränderung bei der Milchzuteilung den Gruppen 3. bis 5. bekommen Molkereien entsprechende Bestätigungen, die sie an sichtbarer Stelle im Verkaufsladen aufgehängt haben müssen.

Obvestila »Prevoda«

Delitev kondenziranega mleka

Na živilske nakaznice za nabavo mleka z oznako * D v desnem zgornjem oglu, ki so jih dobili upravičenci med 60. in 75. letom, lahko dvignejo upravičenci med 6. in 13. t. m. po 60 dkg kondenziranega mleka.

Mleko bodo delile tiste mlekarne, ki so bile 20. marca reducirane. Od mlekarn, ki še dele sveže mleko, bodo delile kondenzirano mleko le mlekarne Doberlet, Kolar, Korošec, Lupinc in Žorž.

Če v eni mlekarni mleka zmanjka, naj gredo stranke pono v najbližjo sosednjo.

Cena 1 kg 25 lir (60 dkg 15 lir).

Mlekarne naj 15. t. m. predlože odseku za mleko v kontrolo vse naročilnice, katere odrežejo od živilskih kart za mleko v desnem spodnjem kotu.

Delitev svežega mleka v aprilu

V aprilu bodo dobivali:

1. otroci do enega leta 1 l dnevno; 2. otroci do tretjega leta pol litra dnevno; 3. otroci od štirih do sedmih let vsak ponedeljek, sredo in petek po 2 dl; 4. bolniki (sem spadajo tudi nakazila z vpisano količino v prostoru za skupino) in osebe nad 75 let vsak torek, četrtek in soboto po 2 dl; 5. noseče žene vsak dan pol litra.

Za vsako spremembo v dodeljevanju mleka skupinam 3. do 5. imajo mlekarne ustrezajoča potrdila, ki jih morajo imeti pripeta v prodajalni na vidnem mestu.

Socialna pomoč

Socialna pomoč Vrhovnega komisarja v Ljubljani vabi vse podpirance, da se zglasijo v lastnem interesu v Puccinijevi ulici št. 9/I., v predsobi št. 17 in sicer po naslednjem vrstnem redu:

Od št. 1 do 100 v četrtek in petek 6. in 7. aprila,
od št. 101 do 200 v soboto 8. in v torek 11. aprila,
od št. 201 do 300 v sredo in četrtek t. j. 12. in 13. aprila,
od št. 301 do 500 v petek in soboto t. j. 14. in 15. aprila,
od št. 501 do 600 v ponedeljek in torek t. j. 16. in 17. aprila,
od št. 601 do 700 v sredo in četrtek t. j. 18. in 19. aprila,
od št. 701 do 800 v petek in soboto t. j. 20. in 21. aprila.

Podpiranci naj prinesejo s seboj družinske knjižice.

Gospodarstvo

Bela borza na Švedskem

V nasprotju s črno borzo, na kateri se prodaja racionirano blago proti predpisom in po oderuških cenah, se je na švedskem na tako zvani »beli borzi« razvila živahna menjava blaga za blago, ki sicer ni dovoljena, vendar se na tihem dopušča. Ta bela borza, kjer se posli vršijo izključno brez gotovine, je pričela resno konkurirati črni borzi. V prometu je prišlo že do ustaljenih običajev. Uveljavilo se je tudi novo merilo vrednosti. Švedi zelo radi uživajo kavo. Zato je kava prevzela na beli borzi vlogo merila vrednosti za drugo blago. Obroki kave so na švedskem zelo nizki. Seveda pa je navzlic temu marsikdo pripravljen svoj obrok odstopiti in ga zamenjati za druga bolj potrebna živila. Ta kavina valuta se je na beli borzi hitro udomačila.

Kakor poroča revija »Deutsche Volkswirtschaft«, so tečaji na švedski beli borzi v glavnem precej stabilni. Čim manjši so obroki posameznih živil, tem višja je cena v kavini valuti. Osnova te valute je 1 hekto (100 gramov) kave. Za ta hekto kave dobiš na beli borzi 1 kg sladkorja ali 1 kg pšenične moke ali 0.5 kg surovega masla ali 50 cigaret ali pa 4 bombažne odrezke odnosno dva volnena odrezka oblačilne izkaznice. Za 300 g kave dobiš 1 kg jajc. Na osnovi te kavine valute se vršijo tudi druge zamenjave. Tako se n. pr. dobi za 1 kg moke 1 kg sladkorja, za 1 kg jajc pa se dobe 3 kg sladkorja. 1 kg mesa ali slanine stane 0.5 kg jajc ali 150 g kave. Te kupčije na beli borzi se vršijo čisto javno. Mnogi se pri kupčiji poslužujejo malih oglasov v dnevnikih, kjer nudijo največ sladkorja.

GOSPODARSKE VESTI

= **Gospodarske vesti iz Hrvatske.** Od 1. aprila dobe vsi hrvatski zasebni nameščenci in delavci rodbinske doklade v povišanem znesku. Osnovna rodbinska doklada znaša odslej 1200 kun mesečno; poleg tega dobi vsak zasebni nameščenec in delavec še po 40 kun dnevno za vsakega člana rodbine. — Hrvatska vlada je sestavila obsežen načrt za melioracijska dela zlasti za gradbo nasipov, ki naj varujejo poplavna področja pred poplavami. Predvidene so tudi obsežne melioracije za osušitev močvirnih področij in za namakanje polj. Po teh načrtih hrvatske vlade bodo melioracijska dela obsegala ozemlje 1.7 katastrskih oralov. Stroški za ta dela so predvideni v višini 4 milijarde kun. V teku so že dela za izsušitev močvirij pri Mostarju in za melioracijo Jeljskega polja, ki ga preplavlja Sava. — Hrvatska vlada je izdala zakonski dekret, ki predvideva končno likvidacijo kmečkih dolgov iz dobe pred letom 1932, katerih ureditev je bila leta 1936. določena z odplačilom v 12 letih. Ker se je gospodarsko stanje kmetov zaradi naraslih cen kmetijskih pridelkov znatno zboljšalo, predvideva zakonski dekret končno likvidacijo teh dolgov. Kdor bo ostanek dolga (vključno anuitete za leta 1944. do 1947.) poravnal do 30. junija t. l., bo dobil popust 10%, če pa bo poravnal ostanek dolga do konca letošnjega leta, bo užival popust 5%. — Po uradnih podatkih je dosegla vrednost hrvatskega izvoza sadja v lanskem letu 527 milijonov kun nasproti 350 milijonom v letu 1942. in 78 milijonom v letu 1941. Pretežni del izvoženega sadja je šel v Nemčijo, ki je prevzela 75% vsega izvoza. Največji je bil izvoz suhih sliv.

= **Dve novi državni podjetji na Hrvatskem.** V Zagrebu sta bili ustanovljeni dve veliki delniški družbi, pri katerih ima država pretežno večino delnic. Prva je Industrijska in trgovinska d. d. Mosor, ki se bo bavila z proizvodnjo in prodajo specerijskega blaga, deželnih pridelkov, pijač, kozmetičnih predmetov, zdravil in s proizvodnjo in prodajo avtomobilskih pnevmatik. Glavnica znaša 15 milijonov kun, od katerih bo 14 milijonov vplačala država. S pretežno udeležbo države je bila ustanovljena vrhu tega družba Sjeme d. d., ki se bo bavila s proizvodnjo semen za hrvatsko kmetijstvo. Osnovna glavnica znaša 20 milijonov kun, od katerih je 15 milijonov vplačala država z vnosom raznih državnih posestev.

= **Turški izvoz v Sirijo, Libanon, Tunis in Alžir ustavljen.** Turški listi poročajo, da je bil ustavljen izvoz v Sirijo, Libanon, Tunis in Alžir, ker so zaradi angleške kontrole nastale težkoče v plačilnem prometu. Kliringški računi s temi državami bodo postopno likvidirani. Ker na podlagi trgovinskih sporazumov ni možnosti za promet na podlagi plačila v svobodnih devizah, je zaenkrat ves promet ustavljen.

50 let srbskega zadružništva. Te dni je poteklo pol stoletja, od kar je bila v Srbiji ustanovljena prva kmetijska zadruga. Dne 29. marca 1894 je bil v vasi Vranovo pri Smederevu ustanovni občni zbor tamošnje kmetijske kreditne zadruge, ki je najstarejša srbska zadruga. Ustanovil jo je Mihajlo Avramović, današnji predsednik Glavne zveze srbskih zemljoradniških zadrug. Po letu 1894 je ustanavljanje zadrug hitro napredovalo in že naslednje leto je bila ustanovljena Glavna zveza srbskih zemljoradniških zadrug, v kateri je bilo ob pričetku sedanjega stoletja včlanjenih že 244 zadrug. Pred vojno leta 1940 je število včlanjenih zadrug doseglo 3687. Po letu 1941 je v novi srbski državi ostalo 2337 zadrug, od tedaj pa se je število zopet zvišalo na 2626.

Kazni za prestopke predpisov o živilih

PROTIDRAGINJSKI ODSEK

uprave policije v Ljubljani je izrekel zaradi prekrškov predpisov za pobijanje draginje v času od 1. do 31. marca 1944 naslednje kazni:

zaradi neupravičenega prejema živilskih nakaznic:

Gartner Milan, izolater, Ob Ljubljanici 31, 500 lir globe; Sinkovec Julijana, zasebnica, Mencingerjeva 19, 300 lir; Štirn Josip, profesor, Kamnogoriška 6, 1.500 lir; Magistar Marija, upokojenka, Delavska c. 72, 1.500 lir; Benedičič Ana, zasebnica, Mala čolnarska 4, 100 lir; Kinkela Sonja, zasebnica, Društvena ul. 19, 500 lir; Marenče Jože, usnjarski pom. Čebelarska 14, 1.000 lir; Škrbina Marija, posestnica, Kamnagorica 2, 500 lir; Ostrelič Pavla, babica, Stari trg 11, 500 lir; Simončič Kristina, zasebnica Žabjek 6, 1.000 lir; Perdan Alojzija, zasebnica, Slomškova 19, 300 lir; Pirnat Ciril, trgovec, Resljeva c. 13, 2.000 lir; Jeraj Ferdinand, čevljar, Poljanski nasip 40, 1.500 lir; Jeraša Ana, asistentka, Resljeva cesta 9, 2.000 lir; Burnik Fani, šivilja, Šmartinska c. 24, 200 lir; Novak Justina, zasebnica, Ribniška ul. 7, 200 lir; Tarškan Katarina, vdova, Zaloška c. 131, 1.000 lir; Anžlovar Ana, zasebnica, Štefanova ul. 16, 500 lir; Arko Vida, zasebnica, Tržaška cesta 42, 1.000 lir; Firm Ivana, zasebnica Tržaška cesta 83, 3.000 lir; Glavač Rozalija, zasebnica, Zvezna ul. 8, 500 lir; Guzi Ivanka, zasebnica, Koroščeva ul. 2, 5.000 lir; Jovanovič Rada, učiteljica, Marmontova 35, 1.000 lir; Kavčič Jožef, železničar v p., Večna pot št. 32, 500 lir; Kovač Avgusta, uradnica, Zalokarjeva ul. 11, 2.000 lir; Petrič Avgust, mizarski pom., Vinčarjeva ul. 5, 500 lir; Porenta Marija, zasebnica, Tovarniška ul. 25, 100 lir; Smolič Vinko, jetniški paznik, Povšetova 76, 1.000 lir; Rupnik Josipina, zasebnica, Domobranska c. 19, 800 lir; Zidan Vinko kurjač, Štepanjska vas 8, 500 lir; Kandare Marija, kuharica, Vidovdanska c. 1, 3.000 lir; Poglajen Frančiška, zasebnica, Tržaška cesta 83, 2.000 lir; Požar Nikolaja, abiturijentka, Usnjarska ul. 2, 1.500 lir; Stermeszky Marija, zasebnica, Tržaška cesta 111, 100 lir; Čergan Marija, delavka, Tržaška cesta 16 1.000 lir; Filipič Ernest, žand. nar. v p., Gerbičeva ul. 21, 1.000 lir; Friškovec Franc, usl. tobačne tov., Gerbičeva ul. 28, 1.000 lir; Matevžič Frančiška, zasebnica, Marmontova ul. 45, 500 lir; Sojer Anton, posestnik, Viška cesta 66, 100 lir; Vidmar Olga, učiteljica Gerbičeva ul. 41, 1.500 lir; Vovk Franc, upok. tobačne tov., Gerbčeva ul. 19, 4.000 lir; Bedič Franc, trg. zastopnik, Riharjeva ul. 1, 2.000 lir; Krakar Marija, zasebnica, Riharjeva ul. 1, 3.000 lir; Krivačič Emilija, zasebnica, Gerbičeva ul. 19, 100 lir; Lap Elizabeta, zasebnica, Gerbičeva ul. 7, 200 lir; Mahkota Anton, učitelj v p., Zelena pot 7, 2.000 lir; Štular Franc, učitelj, Riharjeva ul. 6, 500 lir; Vadnov Jerica, zasebnica, Gerbičeva ul. 20a, 200 lir; Bitenc Štefanija, zasebnica, Jarška cesta 49, 1.500 lir; Hrovat Ana, snažilka, Vilharjeva c. 3, 500 lir; Ozbič Ivan, strojnik, Nove Jarše 54, 1.000 lir; Pečjak Ana, zasebnica, Staničeva ul. 37, 1.000 lir; Čibej Avgust, železničar, Vidovdanska c. 55, 1.500 lir; Dominco Julijana, zasebnica, Vodovodna c. 22, 200 lir; Fornazarič Anton, zidar, Mandeljčeva 7, 500 lir; Franki Štefanija, uradnica, Zeljarska 9, 1.000 lir; Korzun Berta, zasebnica, Vodovodna c. 56, 200 lir; Kleinstein Antonija, zasebnica, Vodovodna c. 22, 500 lir; Letnar Lovrenc, postrešček, Vodovodna c. 58, 5.000 lir; Mihálj Roza, zasebnica, Zeljarska ul. 11, 1.500 lir; Primec Marija, zasebnica, Gerbičeva ul. 12, 2.000 lir; Skalja Frančiška, zasebnica, Kapusova ul. 3, 100 lir; Smrekar Marija, zasebnica, Vodovodna c. 86, 500 lir; Martinšek Milena, zasebnica, Verovškova ul. 51, 1.500 lir; Potočnik Marija, zasebnica, Vodnikova cesta 103 200 lir; Zlatnar Amalija, zasebnica, Milčinskega ul. 66, 1.000 lir globe;

zaradi prodaje blaga po neodobreni ceni in brez označbe cen:

Puntar Anton, trgovec, Dol. Logatec, prijavljen okraj. glav. Ljubljana; Uranič Pavla, gostilničarka, Sv. Petra c. 3, 1.000 lir globe; Arko Anton, trg. z leseno robo, Jernejeva ul. 8, 300 lir; Mehmed Milain, slaščičar, Parmova ul. 22, 500 lir; Pezdir Ivan, trgovec, Gradišče št. 3,3.000 lir globe, zaplenjenih 27 žemelj in 1.20 kg salam; Kornič Ante, poslovodja, Rož. dol. C. XV/17, 100 lir; Bajec Anton, vrtnar, Tržaška cesta 34, 2.500 lir; Bizovičar Ivan, vrtnar, Miklošičeva c. 17, 2.500 lir; Čeh Ivan, vrtnar, Gasilska cesta 14, 2.000 lir; Ferant Anica, cvetličarna, Pleteršnikova ul. 25, 2.000 lir; Kajfež Anton, urar, Sv. Petra c. 2, 2.000 lir; Keše Ljubisava, cvetličarna, Linhartova ul. 5, 2.000 lir; Kovačič Marija, trgovka, Miklošičeva c. 32, 2.000 lir; Puh Marija, cvetličarna, Streliška ul. 9, 1.500 lir; Skale Janko, cvetličarna, Puharjeva ul. 5, 4.000 lir; Zajc Amalija, cvetličarna, Gosposvetska c. 13, 2.000 lir; Drenelj Ivan, posestnik, Rudnik 41, 3.000 lir; Gerovac Matej, trgovec, Cigaletova 11, 2.000 lir; Simončič Miloš, trg. zastopnik, Žabjek 6, 500 lir; Gruden Jakob, branjevec, Gerbičeva ul. 9, 500 lir; Lombar Franc, usl. cestne žel., Celovška c. 160, 200 lir; Svetina Ana, trgovka, Kongresni trg 3, 500 lir; Benedik Ivanka, cvetličarna, Frančiškanska ul. 10, 2.000 lir; Soklič Franc trgovec, Breg 20, 1.000 lir; Vehar Silva, trgovka, Gradaška ul. 10, 300 lir; Mahar Leopold, trgovec, Ulica 3. maja 7, 2.000 lir, Lampič Ivanka, trgovka, Poljanska cesta 31, 500 lir; Verbič Anton, trgovec, Cankarjevo nabrežje 1 500 lir; Mehmeti Jusuf, slaščičar, Salendrova ul. 6, 4.000 lir; Meden Evgenija, trgovka, Jurčičev trg 7, 500 lir; Kovač Jože, gostilničar, Šmartinska cesta 28, 1.000 lir globe;

Goriški sprehodi

Osrednja goriška prometna žila

Gorica, v drugi polovici marca

Mahnimo jo to pot s Travnika po nekdanji Šolski ulici. Na zgornjem desnem vogalu je staro goriško šolsko poslopje. Mnoštvo prijetnih, pa tudi manj prijetnih študentovskih spominov je povezanih s tem poslopjem. Vadnica je bila tudi tukaj, dokler se ni preselila v Gregorčičev dom, pa humanistična gimnazija s slovenskimi in italijanskimi vzporednicami. Pozneje sta se slovenski ter italijanski oddelek osamosvojila kot samostojna gimnazijska zavoda. Nemška gimnazija pa se je preselila v reprezentativno poslopje nasproti palači ter parka grofov Coroninov. Danes ima tukaj svoje prostore licej.

Ko razmišljaš o tem in onem, vstajajo v duhu podobe dobrih vzgojiteljev. Tudi zanimivi originali so bili med njimi, kakor povsod. Zmerom se jih rad spominjaš, kadar koli se znajdeš v družbi nekdanjih sošolcev in sovrstnikov.

Tam na nasprotnem vogalu iste ulice je bila nekoč znana trgovina Hedžet in Koritnik. Spominjam se, da so naše dobre mamice hodile sem kupovat sukno in druge potrebščine. Solidna, narodna trgovina. Naše skrbne, zavedne matere so jo vsem toplo priporočale.

Že smo na osrednji goriški prometni žili: Korzo, Verdijev korzo. Tam preko ulice je bil svojčas ribji trg. Po ureditvi pokrite mestne tržnice je dobil tudi ribji trg pod novo streho svoje zatočišče. Če nadaljuješ svojo pot naravnost v smeri nekdanje Šolske ulice prideš po ulici sv. Klare mimo notredamskega samostana, preko visokega mostu čez Koren, po lepo urejeni široki cesti mimo liceja ter Coroninijevega parka in še naprej dobrih deset minut do mostu, ki te vodi preko sinje Soče v Podgoro ali pa skozi Pevmo in Oslavje v središče valovitih Brd.

Mimo nove poštne palače

Toda zavijmo rajši navzdol po Korzu. Nekaj korakov, pa že postaneš pred novo, značilno zidano poštno palačo. Markantna stavba

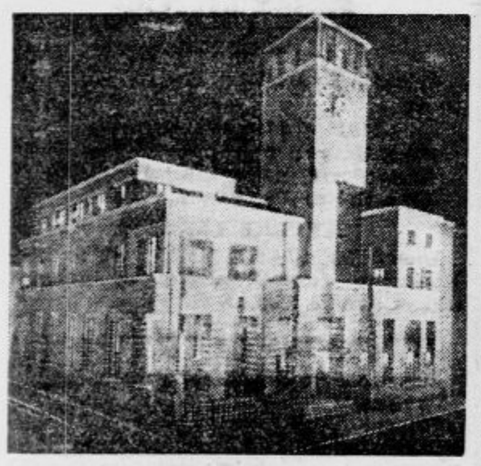

Hauptpost in Görz — Glavna pošta v Gorici

v svojskem, kompaktnem slogu. Nekoč je bila tukaj stara, romantična goriška tržnica. Razdelitev notranjih prostorov poštne palače je izvedena po preizkušenih načelih, ki jih narekujejo potrebe poštne stroke ter razlogi čim večje ekspeditivnosti. Stolp tvori zanimivo arhitektonsko dopolnitev k obema slikovitima stolpoma bližnje župne cerkve sv. Ignacija.

...in nove pokrite tržnice

Stopiš preko cestnega križišča, nekaj korakov in že stojiš pred novo goriško mestno tržnico, ki je bila zidana v letih po prvi svetovni vojni. Prostrana je, okusno, smotrno urejena. Osrednji del zavzemajo stalne prodajalke, branjevke. Na obeh straneh pa se v času dobre sezone utaborijo okoliške kmetice, v ozadju pa je zaključni del, namenjen prodaji rib. Tako je bilo na najenostavnejši, najcenejši način rešeno vprašanje nove ribarnice.

Mestna tržnica je bila urejena na kraju, kjer je bilo nekoč zlasti v letih pred prvo svetovno vojno, živahno središče izvozne trgovine, prekupčevanja na veliko, v prvi vrsti s sadjem. Danes je središče goriškega izvozništva v neposredni bližini tržnice, predvsem v Morellijevi ulici, poimenovani po znanem goriškem zgodovinarju.

Goriški trg uživa že izdavna sloves zaradi svojega ranega sadja in raznih vrtnih pridelkov. Vojne prilike so seveda v tem pogledu to in ono spremenile. Kakor nekoč v avstrijskih časih, tako je tudi danes zelo vabljivo prisluhniti govorici, ki ti doni na uho, ko stopaš po lepi tržnici. Poleg nemščine, furlanščine in italijanščine čuješ predvsem mili zvok slovenščine. Briško in vipavsko, gorjansko in kraško narečje ti boža uho z vsemi svojimi znanimi posebnostmi. Ni je zlepa v goriški tržnici branjevke ali prodajalke, ki bi ne mogla goriški ali okoliški slovenski gospodinji postreči v njenem jeziku. Tej častni tradiciji goriškega tržnega življenja so ostale prodajalke in branjevke zveste ves čas tudi po prvi svetovni vojni, dasi so imele savojske težnje svoje posebne odmeve tudi na goriškem trgu.

Na goriškem trgu si dobi tudi v zadnjem času, ko ni bilo na tržaškem in ljubljanskem trgu na razpolago drugega, kakor česen in čebula, krasen rdeč radič in špinačo, kolikor si si je poželel.

Mestni park

Po Korzu naprej. Že smo pred mestnim parkom. Drugi mestni park je za goriškim rotovžem. Na mah oživi polno prelepih spominov, ki obkrožajo študentovsko mladost. Tam vidiš spomenik furlanskega pesnika Petra Zoruttija. Tam v spodnjem delu smo se zbirali, ko smo »špricali« šolo. Žogo smo brcali, razne tekme smo organizirali, kamenje smo lučali, na šolo smo malo mislili. Na pločevinastih kosih smo se spuščali navzdol, kamor so tedaj vozili smeti. Večkrat smo se vračali domov s preparanimi hlačami. Doma je bilo potem joj... Pri prvi prihodnji priliki smo že spet »posmučali« po smeteh in odpadkih, da se je kar kadilo. Tudi spričkali smo se, potem še stepli. Slovenski študentje so bili zase, nemški zase, furlanski in italijanski zase. Tu pa tam se je pojavil na »obzorju« goriški mestni stražnik. Respekt smo imeli le pred državnimi. Mestne smo sprejeli z ljubeznivim tradicionalnim pozdravom »puls« (t. j. v furlanščini bolha) in jim po ovinku prišli za hrbet. Ko je slovesno odkorakal, smo nemoteno nadaljevali svoje početje.

Še teče Koren tam spodaj; še je tisti tajinstveni podzemski prehod (grota), kamor smo se včasih zatekli pred »pulzi« če je bilo potrebno. Toda slika je danes vsa drugačna. Težko je v duhu vzpostaviti nekdanje stanje. In tudi tistega veleživahnega mladostnega žvrgolenja ni več. Vihar je zadivjal med prvo svetovno vojno preko zemlje in odpihnil tudi mladostno razposajenost goriške študentarije. Danes je tam spodaj dolgočasno mrtvo... Če si vse to doživel in če zreš danes z mestnega parka dol h Kornju, čutiš, kako te v srcu stiska. To je bolečina...

Pa se vrnimo nazaj na Korzo.

Delo mestne desinfekcijske kolone

Mestni desinfekcijski zavod je bil zgrajen lani na prostoru bivše zasilne infekcijske bolnice ob Vilharjevi cesti

Ljubljana, 3. aprila.

V zvezi z zatiranjem nalezljivih bolezni je tudi delo mestne desinfekcijske in desinsekcijske kolone. Mestni desinsekcijski zavod je bil zgrajen lani z materialno pomočjo Pokrajinske uprave na prostoru bivše zasilne infekcijske bolnišnice ob Vilharjevi ulici. Mestna desinfekcijska in desinsekcijska kolona je lani izvršila v 276 delovnih dneh in 839 delovnih urah desinfekcije prostorov s skupno prostornino 92.711 m³. Pri tem je potrošila 13.618 komadov formalin pastil, 214.711 kg formalina, 131.925 kg špirita, 159.400 kg lizola, 39.095 kg amonjaka in 4430 m papirja. Desinsekcije so opravili v 1240 delovnih urah in se je delalo v 162 delovnih dneh. Desinsecirana so bila prenočišča, zavetišča, internati, javne kuhinje, gostilne, javne zgradbe, 219 zasebnih stanovanj, prometna sredstva, pisarne in bolnišnice, skupno 251 prostora s prostornino 81.999 kubičnih metrov. Za desinsekcijo so potrošil 198.500 kg gyan peruna in 21.329 metrov papirja.

Mestni zdravstveni urad je bil skozi vse leto v veliki stiski glede nabave za desinsekcijo potrebnega materiala. Zaradi prenapolnjenosti stanovanj in socialne stiske, ko so predvsem stranke iz uradniških slojev prisiljene oddajati sobe in postelje v podnajem, in zaradi občutnega pomanjkanja mila, posteljnega, kakor tudi osebnega perila, število zamrčesenih stanovanj raste. Zaradi izrednih prilik so bili pred nedavnim zasteničeni cziroma zamrčeseni mnogi prostori v javnih poslopjih, predvsem šolah. Mestni desinsekcijski zavod je nujno potreben podpore javnih civilnih in vojaških oblasti, ki naj upravi zavoda omogočijo nabavo za desinsekcijo potrebnih surovin.

Lani je opravil ogromno delo. Kljub nevarnemu delu s strupenimi plini so izvršili mestni desinfektorji pod vodstvom mestnih zdravnikov vse desinsekcije brez najmanjših nezgod in s skoraj 100 odstotnim uspehom.

Mestna desinsekcijska naprava ob Vilharjevi ulici je začela obratovati šele oktobra. Desinsekcijski oddelek ljubljanske javne bolnišnice tedaj ni bil več sposoben sprejemati v kopanje in razmrčesenje ljudi razen bolnikov, ki so se zdravili v bolnišnici. Mestna desinsekcijska naprava ima začasno na razpolago 8 prh in stabilni parni kotel. Začasno je dobila na posodo tudi prevozni parni kotel. V oktobru, novembru in decembru je bilo v napravi okopanih 3547 oseb in razmrčesenih 596 oblek.

Mestni zdravstveni urad je v poletnih mesecih posvečal posebno pažnjo pobijanju mušje nadlege. Organi urada so nadzirali posebne industrije, ki privabljajo muhe. V prvi vrsti gre za tovarno kleja, tovarne usnja in prodajalne ter nakupovalnice surovih kož. Z intenzivno zdravstveno propagando v časopisju se je pritegnilo k skupnemu boju proti mušji nadlegi tudi prebivalstvo. V 313 primerih so desinfektorji mestnega zdravstvenega urada aktivno sodelovali pri uničevanju mušje nadlege, pri čemer so zahtevali asanacijo dvorišč, gnojišč in hlevov, mušjo nadlego pa uničevali s 25 odstotno raztopino muscocidina, preparata, ki se je dobro izkazal. Mestni zdravstveni urad je ta preparat delil brezplačno prebivalcem, predvsem rejcem malih živali. Skupno je lani razdelil 1070 litrov muscocidina.

Lani je v dveh primerih izdal tudi ukrepe, da bi se preprečilo širjenje okužb po knjigah javnih knjižnic. S tem v zvezi poudarja urad potrebo splošnih oblastvenih ukrepov za periodično razkuževanje knjig javnih knjižnic.

Žrebanje knjižne tombole ZP preloženo

Prvotno je bilo določeno, da se bo začelo žrebanje številk za ljudsko knjižno tombolo Zimske pomoči na Veliko nedeljo, dne 9. aprila 1944. Zanimanje za našo knjižno tombolo pa je tako veliko, da se je že danes prodalo več tombolskih tablic kakor pa je bilo prvotno računano in je zato bilo tudi potrebno, da se je podvojilo število posameznih dobitkov. Napravljen je bil nov načrt in tako bo sedaj mesto dosedanjih 200 dvojk (dve številki v eni vrsti) 400, po novem bo trojk (tri številke v eni vrsti) 200, četverk (štiri številke v eni vrsti) 150, petorice (pet številk v eni vrsti) 100 in 50 tombol namesto dosedanjih 25. Novih 25 tombol bo dobilo poleg vseh desetih knjig še po 500 lir za nakup knjig po prosti izbiri.

Uvrstiti se je morala tudi nova knjiga, ki jo je napisal dr. Stanko Bevk pod naslovom »Po živalskem svetu« in jo bo dobil del dobitnikov pri dvojkah, namesto Dularjeve Krka umira.

Vzrok preložitve žrebanja je tudi ta, da niso gotove še vse knjige lastne založbe, ki jih bo izdala Zimska pomoč za knjižno tombolo.

Žrebanje ljudske knjižne tombole bo sedaj nepreklicno po naslednjem načrtu: v nedeljo 7. maja 1944, žrebanje številk za dvojke, v nedeljo 14. maja 1944, žrebanje številk za trojke, v četrtek 18. maja 1944, žrebanje številk za četverke, v nedeljo 21. maja 1944 žrebanje številk za petorice ter od ponedeljka, dne 22. maja do vštevši binkoštne nedelje 28. maja 1944, žrebanje vseh številk, ki bodo potrebne za dobitek tombole.

Občinstvo prosimo, da vzame to na znanje, obenem pa vabimo vse rojake, da se poslužujejo tombolskih tablic, ki so na razpolago v lokalu tombolskega oddelka v Gradišču (nasproti Drame), v lokalu Zimske pomoči (Ulica 3. maja), nasproti »Dajdama) in pri raznih pooblaščenih razpečevalcih.

Knjižna tombola nam daje bogate, zanimive darove, ki bodo močno obogatili naše domače knjižnice.

Boris Pelikan †

Osmrtnica v »Jutru« nam je povedala, da je 18. marca umrl v Orehovljah pri Gorici mladi učitelj Boris Pelikan, star šele 27 let. Bil je sin državnega upokojenca g. Andreja, ki ga vsi poznamo kot skrbnega sprejemnika v parni kopeli kopališča »Slon« v Ljubljani. Boris je bil zgledno značajen goriški rojak, zaradi česar je moral mnogo prestati. Šele 23. decembra lani je prišel iz zaporov. Ko je — brez vsake krivde obsojen od badoljevcev — presedeval v kaznilnici v Civitavec-

chii, je dvakrat doživel bombardiranje jetnišnice: prvič je srečno odnesel, drugič pa mu je zlomilo nogo, naktar se je zdravil v Rimu in se tik pred božičem vrnil na Goriško, da bi se v domačem ozračju okrepil in ozdravil.

Spoznavajoč svojo pravo nalogo je takoj prevzel službo učitelja. Naključje je hotelo, da je bil nameščen v rojstnem kraju svoje srčno ljubljene matere, v Orehovljah. Z idealno vnemo je vzgajal mladi rod dopoldne in popoldne, zvečer pa je prirejal jezikovne tečaje za odrasle. »Takega še ne!« so rojaki hvalili mladega učitelja. Toda komaj je dobre tri mesece užival svobodo in se veselil začetnih uspehov, že je prišel tretji letalski napad. Ameriški bombniki so brez cilja, kakor povsod, odvrgli bombe, otroci so pobegnili iz šole na dvorišče, učitelj Boris za njimi. Že sta obležala dva otročička na mestu mrtva. Borisa pa so drobci ranili v želodec in jetra. Prepeljan je bil po napadu v bolnišnico v Gorici, kjer je bil takoj operiran, toda dvanajst ur nato, tik pred polnočjo, je izdihnil. Ves čas je bil pri polni zavesti in njegove poslednje besede so izpovedovale gorečo ljubezen do svojih dragih, še zlasti do matere. Pokopan je bil 21. marca popoldne. Samo oče je mogel prisiteti k pogrebu, našel pa je sina že pokopanega. Vendar so pogrebci le plitvo zagrnili krsto, da je oče še lahko pogledal svojega mrtvega sina, nato so mladega idealista za večno zagrnili z dragoceno rodno prstjo. Veličastni pogreb je pričal, kako priseno je Boris prirasel k svojemu rodnemu delu, k ljubljeni Goriški. Bil je ves obsut s cvetjem, še zlasti z najlepšimi pozdravi goriške pomladi, z nageljčki. S svojo mučeniško žrtvijo se je Boris Pelikan častno vpisal v zgodovino našega sedanjega preroda na Goriškem in ta zavest naj bo v tolažbo bridko prizadeti družini, ki ji tudi mi izrekamo odkritosrčno sožalje!

Iz sodne dvorane

Že drugi dimnikar obsojen

Dimnikarji uživajo med prebivalstvom splošno zaupanje. Ljudje jih puščajo v svojih hišah med delom večinoma brez nadzorstva. Malokdaj se je slišalo, da bi bil dimnikar kaj ukradel. Sedaj so se tudi mednje uvrstili delavci, ki jih bodo njihovi tovariši morali zaradi ugleda in časti vsega stanu čim prej izločiti iz svojih vrst. Nedavno smo poročali o nekem pomočniku, ki je bil pred okrožnim sodiščem obsojen na 3 mesece strogega zapora. Na priziv državnega pravdnika mu je bila kasneje kazen povišana na 6 mesecev strogega zapora. Pred dnevi pa je bila pred sodnikom poedincem Lederhasom razprava, ki se je končala s strogo obsodbo drugega dimnikarja.

Obtoženec je bil tri mesece zaposlen pri nekem mojstru v Mostah. Kmalu so se začele stranke pritoževati, da so izginile razne stvari. Ljudje so pogrešili predmete, ki so jih imeli shranjene po podstrešjih in podstrešnih sobicah, večinoma kmalu potem, ko se je mudil na podstrešju obtoženec. Drugi so odkrili tatvine kasneje, niso pa mogli obdolžiti nikogar drugega, ker je imel razen domačih edino dimnikar dostop na podstrešje. V celoti je šlo za 8 tatvin. Odnešeni so bili večinoma čevlji, galoše, nogavice in obleka.

Indici za krivdo obtoženca so bili tako močni, da je državni tožilec dvignil proti njemu obtožbo. Preiskava mu je celo eno tatvino dokazala. Pri neki stranki so izginili čevlji in galoše. Čevlje so našli pri nekem starinarju, ki je povedal, da mu jih je prodal obtoženec. Spričo tega je moral tatvino priznati tajil je pa, da bi bil ukradel galoše in da bi bil storilec v vseh drugih primerih. Čim mu je bila dokazana ena tatvina, je bila močno omajana verodostojnost vsega njegovega zagovora, čeprav obtoženec doslej še nikoli ni bil kaznovan.

Na razpravi so bile zaslišane številne priče. Nobena ni mogla naravnost obtožiti obtoženca, vse so ga pa močno obremenjevale. Sodnik ga je spoznal za krivega v petih primerih in ga obsodil na 10 mesecev strogega zapora in 1 leto izgube častnih pravic. Za 3 primere je bil po § 230 k. p. oproščen. Branilka dr. Prennerjeva je prijavila polni priziv.

Zopet enkrat knjigovez Guzelj

Knjigovez Guzelj se pojavi v razpravni dvorani od časa do časa. Vedno v vlogi obtoženca. Mož se je že tako navadil jetnišnice, da se v njej počuti kakor doma. Za seboj ima številne kazni, dasi je še razmeroma mlad. Dvakrat je bil obsojen na 3 leta in dvakrat na 15 mesecev robije.

Kaže, da je nepopravljiv. Čim se pojavi na svobodi, dan, dva, že zagreši kaznivo dejanje in gre nazaj v zapore. Nedavno je prestal daljšo kazen. Srečal je nekega svojega znanca, ki mu je zaupal 500 lir, da bi jih izročil nekemu vojaku. Guzelj je denar zapravil. Obtožen je bil zato prestopka utaje. Na policiji se je sam javil. Bil je v »rožcah« in mu dežurni uradnik v začetku niti ni hotel verjeti, ko se je obtoževal grešnega dejanja. Kasneje pa so ugotovili, da je izpoved resnična in so ga pridržali. Obsojen je bil na 5 mesecev strogega zapora. Častne pravice izgubi za dobo 1 leta. Guzelj je kazen sprejel in voljno odromal v spremstvu paznika nazaj v zapore.

Landeswehrabteilungen in Laibach exerzieren unter Mitwirkung ihrer, bei der Stadtbevölkerung schon sehr beliebten Militärmusik

Domobranski oddelki v Ljubljani se vežbajo s sodelovanjem svoje vojaške godbe, ki je pri prebivalstvu vedno bolj priljubljena

Kultura

Stoletnica Paula Verlaina

Pred sto leti, 30. marca 1844, se je rodil častniški rodbini, ki je bivala takrat v Metzu, dolgo in težko pričakovani otrok. Vpisali so ga v krstno knjigo pod imenom Paul Verlaine. Novorojenček je bil malce čuden: v obrazu skoraj nakazno grd, toponos, izredno blede polti in nenavadno velikega čela. Ko se je rodil, je bilo materi že 32 let, oče pa jih je štel 45. Po očetovi veji je bil belgijskega rodu, po materini je segal v Artois na meji francoske Flandrije. Med njegovimi ipredniki so bili robustni vojaki, grčavi podeželski posestniki in malomestna jara gospoda. Ta malce zaznamovani otrok, ki pa so mu rojenice položile v zibelko neviden venec bodoče slave, je torej koreninil na francoskem severu, kjer se na stari keltski osnovi mešata latinska in germanska kri. Dejal bi, da je imel že v krvi nekaj tiste posebnosti, ki je najbolj opazna v teh krajih: združeval je mistično zamaknjenost in zemeljsko poltenost. Skozi svetlo muziko njegovih stihov je prodiralo nekaj težkega in gostega, kakor plasti megle nad severnimi gozdovi in vodami; bil je v poznejšem življenju, kakor pravijo, težek, robat človek, prijatelj Bakha in Venere. Pesnik prekrasne religiozne lirike z značilnim naslovom »Sagesse« je mogel — pač po skritih silah lastne narave — mirno trpeti v sebi avtorja pornografskih motivov. Že sam je bil očitno protislovje; ta od otroških let grdi, čokati, debeloglavi človek, ki ga je na hipe prijemala neznanska jeza, je imel lepo dušo, enega najobčutljivejših duhov svojega časa, čudovito notranjo nežnost in fino imaginacijo kakega Chopina ali Debussyja. Vse življenje je ostal neuravnovešen, izrazit homo duplex; prav iz teh protislovij je rastla notranja napetost njegove kakor jesensko grozdje zrele, sočne in sončne in kakor vino opojne lirike.

Potem, ko se je bil Verlainov oče umaknil v zgodnji pokoj in se naselil v mirnem zavetišču penzionistov, v Batignollesih pri Parizu, se je mladost bodočega poeta razširila v široki in nemirni prostor velikega mesta; poslej je bila vsa Verlainova usoda, najsi je sicer mnogo živel izven Pariza, združena z družabnim in kulturnim ozračjem prestolnice Drugega cesarstva in Tretje republike. V Parizu je dovršil srednjo šolo, tu se je vpisal na fakulteto, ki je ni nikdar vzel resno in si je kmalu poiskal zaslužka pri neki zavarovalni družbi, dokler mu ni oče preskrbel l. 1864. službo pri pariški mestni občini. Tu mu ni bilo treba čez mero zapravljati moči za obočekoristno delo; zdelo se mu je, da je včasi dovolj, če visi v uradu njegov klobuk za primer, da pride kontrolirat kak šef, sam pa je kar se dá posedal v bližnjih kavarnah in gostilnah. Vsa pričevanja prijateljev iz tega časa zatrjujejo, da je bil Paul Verlaine vse drugo kakor tip uradnika. A če se niso kopičili akti na njegovi uradni mizi, je jela nastajati za to mizo — ob prizanesljivo priprtem očesu njegovih predstojnikov — vsakemu birokratizmu na milje oddaljena lirika, čista in pravljično lepa stavba stvarjalnega duha, razgibana in svetla muzika francoskega jezika, kakor jih je bilo dotlhmal le malo.

Začel je tam, kjer so končali svoje osvajanje pesniške dežele parnasisti, ti tankočutni brusilci pesniške forme in pristaši poetičnega realizma; njihov mojster Leconte de Lisle je bil Verlainov prvi vzornik, potem ko si je že prej obilno napajal poetično domišljijo s sokom in vonjem Baudelairovega »Cvetja zla«. Verlainova prva pesniška knjižica, l. 1866 izišli »Poèmes Saturniens«, še priča o tem izbirnem sorodstvu, o vplivu de Lislove »arhitekturalne poezije«, ki skuša biti lepa in hladna kakor marmor in prav kakor kip brezosebna. Toda že »Jesenska pesem« (Chanson d'automne) kaže, da pod to zavestno oblikovalno voljo kipi neizčrpani vrelec nove, sveže inspiracije, ki je napojena v sinje daljave onkraj parnasističnega obzorja. L. 1869. izšlo zbirko »Les Fêtes Galantes« je navdihnilo delo bratov Goncourtov o umetnikih 18. stoletja. H. Streutz je novo razvojno stopnjo Verlainove poezije bistro označil s tole formulo: »18. stoletje, kakor ga je prikazal Watteau in preko Baudelaira občutil Verlaine.« V svitu mesec ne se sprehajajo napol mitološka, napol komedijska bitja: Pierrot, Colombina, Tircis, Aminte in v parkih, kakor jih je slikal Watteau, plešejo menuet. So to drobne, porcelanske figure z ozadjem napol zabrisanih, saniskih krajin, ki jih slika hrepenenje. Kakor pri slikarju značilne podobe »Z ladjo na otok Cythere« — na otok, ki obstoji samo v domišljiji in v neutešljivem koprnenju, — se tudi pri Verlainu družita jasna, favnovska radost in temačna melanholija. Ob tej zbirki smo že pri pravem Verlainu. Njegov razvoj počasi zaključuje svoj čarobni krog.

L. 1870. izšla knjižica stihov »La Bonne Chanson« je nastala, kakor kaže sam naslov, v znamenju sreče. Pariški mestni uradnik Paul Verlaine se je zaljubil, zaročil in poročil z Mathildo Mauthé. Poroka je bila malo pred začetkom vojne in mlada dvojica je doživljala v obleganem Parizu čudne pripetljaje. Morda je prav neurejeno življenje tako kmalu zrahljalo ne ravno posebno trdno stavbo Verlainove družinske sreče, ki jo je potrdil otrok; že l. 1871 se je iz vkročenega zakonca izbubil stari Verlaine. Prav tedaj je navezal prijateljske stike z mladim, demoničnim nemirnim Rimbaudom, tem čudežnim dečkom, ki je kakor meteor zasijal nad francoskim Parnesom in se za razliko od izpodnebnika spremenil v bleščečo zvezdo stalnico, najsi je že s 23. letom nehal pesnikovati. Rimbaud je Verlaina potegnil kakor magnet nase; končana je bila družinska idila, zbogom »Srečna pesem«, Verlaine pojde na Rimbaudovo »Pijano ladjo« (Bateau Ivre). In oba pesnika kreneta na popotovanje križem kražem po Belgiji ter dosežeta tudi Anglijo. Toda nekega dne l. 1873. pride med njima do spora, čigar potek nas spominja histerije zaljubljencev. V Bruxellesu dobe ta spor dramatično napetost, Verlaine potegne iz žepa revolver in ustreli v prijatelja. Zadel ga je v roko in ga ranil, vendar brez težkih posledic. Zdaj je Verlaina prijela odločna roka belgijske pravice; bil je obsojen na dve leti ječe. Vsa opojnost njegovih poetičnih zanosov in bohemskega nemira se je razbila ob trdi stvarnosti jetniškega življenja.

V teh mučnih letih je nastopila v pesniku katarza: čutil je, da se more očistiti samo preko čiste, iz globine zajete poezije in le tedaj, če se vrne k veri, ki je za deških let krotila njegove komaj prebujene, a že silovite strasti. V ječi je izvedel, da je žena dosegla ločitev in da se ne more več vrniti v družinsko idilo, ki jo je bil lahkomiselno zapravil. »Nekega junijskega jutra«, pripoveduje Verlainov življenjepisec François Porché, »se je Verlaine, potem ko je prečul sladko-bridko noč v razmišljanju o verskih skrivnostih, vrgel sunkoma s postelje in se ves solzan vzgrudil pred majhnim bakrenim razpelom, ki je viselo na steni njegove jetniške celice. Paznik je poklical spovednika, kateremu je jetnik naznanil svojo ‚spreobrnitev'. Devetnajst let pozneje je Verlaine priznal, da so v tem času nastale domala vse pesmi v njegovi prelepi zbirki »Sagesse«, tem kriku nemirnega pesniškega srca, ki si je — po slavnem Avguštinovem reku — zaželelo miru v Gospodu. Toda Verlaine ni sodil v vrsto tistih, ki so lahko trajno usišani, in ko si enkrat pridobe najvišji duševni mir, ostajajo nedotaknjeni od viharjev strasti in razkrajajočih bliskavic dvomov in obupe. Ne, on je bil vernik drugega kova. Komaj je končal pokoro in zapustil ječo, že ga je znova prijel veter notranjega nemira in mu ni dal več miru. Skušal je biti to in ono: poljedelec, ki črpa telesno in duševno zdravje iz zemlje, pa se je pokazalo, da je za to treba več praktičnega čuta, kakor ga je imel Verlaine; potlej profesor angleščine, kar pa ga je zdolgočasilo do take stopnje, da je obupal nad samim seboj.

Po raznih ovinkih in konfliktih se je naposled nastanil v Parizu, tem svojem Parizu, ki mu je bil avtentičen in blagoroden poet; postal je ne le član, marveč celo kralj tedanje pariške bohème. Kot glavar pesnikov, ki so jih hudomušno imenovali »poètes maudits«, je postal znamenitost literarnih kavarn in krčem, kjer je pil svoj absinth in tolkel s težko okovano palico kakor z žezlom, ki naj vzbuja strah in spoštovanje med podložniki. Njegovo nelepo obličje in čokata postava sta se pod vplivom starosti in neurejenega življenja še bolj spačili; spominjal je na favna s pompejanskih slik, na starega Silena z vrčem. Ni poizkusil zgolj samote ječ, marveč tudi otožno dolgočasje bolnic, in je vse to opisal v značilni izpovedni prozi, na straneh, ki so polne čudne ironije in melanholične odpovedi.

Medtem so izšle Verlainove poglavitne zbirke: »Romances sans paroles« (1874), ki so jih navdihnila flandrijska polja in v katerih je očiten vpliv mladega Rimbauda, dalje »Jadis et Naguère« (Nekoč in nedavno), »Amour« (Ljubezen), »Parallèlement« i. dr. Od lepote in slovesa teh knjig ni živel samo Verlaine, marveč vsa simbolistična pesniška šola, ki je priznavala v njem svojega mojstra, oblikovalca novega, sila rahlega pesniškega jezika in nove poetike, oznanjevalca dionizijskega elementa glasbe v poeziji. (»De la musique avant tout chose, predvsem dajte muzike, muzike!«). Kakor nekoč Horacij ali pozneje Boileau za svojo dobo, je spisal Verlaine svojo »L'Art poètique« in posta-

Kronika

* **Kako se je rešil major Rudel.** Znani nemški pilot na strmoglavnih letalih major Rudel, o katerem smo poročali, da mu je Führer podelil brilijante, bi bil kmalu prišel sovražniku v roke. Dne 20. marca se je spustil na zemljo, da bi pomagal nekemu tovarišu, ki je moral zasilno pristati. Z zamočvirjenih tal pa ni mogel vzleteti. Pri poskusu, da bi se prebil do nemške vojske, mu je utonil radiotelegrafist, s katerim sta absolvirala okrog 1700 poletov. Major Rudel je poskušal radiotelegrafista rešiti, toda na žalost brez uspeha. Pri plavanju čez reko sta se radiotelegrafist in nek drug vojak tako izčrpala, da sta prišla v ujetništvo. Major Rudel se ima za svojo rešitev zahvaliti le lastnemu ojeklenelemu telesu. Boljševiki so mu bili že za petami ter so s strojnimi pištolami streljali nanj, a on jim je ubežal, čeprav je na begu dobil strel v ramo. Bos in oblečen samo v srajco in hlače je Rudel bežal pred zasledovalci ter srečno prispel do rumunskega splava, kjer so ga sprejeli na krov in mu s tem oteli življenje.

* **Finski bojevniki na Dunaju.** Pred kratkim je prispela na Dunaj skupina finskih častnikov, ki so si v spremstvu finskega generalnega konzula in dunajskega župana ogledali mestno hišo in druge ustanove.

* **Smrt znanega jurista.** V Inomostu je umrl v 89. letu starosti predsednik sodnega senata Štefan von Falser, eden najbolj znanih pravoznancev na ozemlju Ostmarke.

* **Črn sneg.** V bližini rilskega samostana v Bolgariji je zapadel nedavno črn sneg. Sodijo, da je ta izreden pojav v zvezi z zadnjim izbruhom Vezuva v Italiji.

* **Najlepši pirhi** — povest za staro in mlado: »BRZONOŽEC IN PUŠČICA«. V vseh knjigarnah in pri upravi »Jutra«.

Iz Ljubljane

u— **Novi grobovi.** Dotrpel je upokojeni ravnatelj mestnega socialnega urada gosp. Viktor Ciuha. Zapustil je ženo Fani, roj. Fabčič, in drugo sorodstvo. Pogreb blagega pokojnika, »očeta ljubljanskih revežev in sirot«, bo v četrtek ob 14 iz mrliške veže zavetišča sv. Jožefa na pokopališče v Štepanji vasi. — Preminula je vdova po strojevodji državnih železnic v pok. ga. Marija Jenko, roj. Arhar. Za njo žalujejo hčerka Anica in drugo sorodstvo. Pokojnica leži na svojem domu v Aljaževi 17, odkoder jo bodo spremili v četrtek ob 16.30 na pokopališče v Dravljah. — Umrl je glavni stražmojster policijskega zbora g. Ivan Pasar. Zapustil je soprogo Marijo, hčerki Majdo in Sonjo ter drugo sorodstvo. Na zadnji poti bodo rajnkega spremili v četrtek ob 14 iz kapele sv. Petra na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Včeraj popoldne so položili k večnemu počitku na pokopališču pri Sv. Križu posestnika g. Franca Breskvarja, ki je zapustil ženo Frančiško, sinove Francita, Stanka, Edija in Milana ter številno drugo sorodstvo. — Po težki bolezni je umrl poštni zvaničnik g. Aleksej Krašeninikov. Pogreb bo v četrtek ob 14 iz kapele sv. Janeza na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Dotrpel je železniški upokojenec in posestnik g. Lovrenc Rupar. Za njim žalujejo žena Amalija, sinovi Lovrenc, Ladi in Franci, hčerki Tončka, por. Medveščck, in Tilka ter drugo sorodstvo. Na zadnji poti bodo pokojnika spremili v četrtek ob 15.30 iz kapele sv. Marije na Žalah k Sv. Križu. — Pokojnim naj bo ohranjen blag spomin, njihovim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Zadnje slovo Josipa Mahniča.** Nenadna smrt je preteklo nedeljo ugrabila uglednega ljubljanskega trgovca g. Josipa Mahniča z Zaloške ceste. Bil je star šele 47 let, podlegel pa je za kapjo. Zapustil je vdovo go. Žando iz znane Gorjančeve družine in hčerko Bojko. Kako globoko obžalovanje je njegova smrt vzbudila v širokem krogu prijateljev, je pričal njegov pogreb, ki se ga je v torek popoldne udeležila velika množica. Ko je pokojnik ležal v kapelici sv. Nikolaja, so številni venci krasili krsto. V imenu zelene bratovščine se je od zvestega in navdušenega lovskega prijatelja prisrčno poslovil g. direktor v pok. dr. Janko Lokar. Pokojnikovi prijatelji pevci so se topio poslovili z žalostinkami na žalah, v cerkvi in ob grobu. Tako je bilo izkazano dostojno počaščenje možu, ki je bil od mladin nog delaven ne samo v svojem poklicu, marveč tudi v našem javnem življenju, saj je pri naših društvih sodeloval ne samo z delovno, marveč tudi z marsikatero gmotno žrtvijo. Zagotovili si je trajno častcn spomin pri vseh, ki so vedeli ceniti njegovo plemenitost. Ugledni družini tudi naše iskreno sožalje!

OBIŠČITE VELIKO
VELIKONOČNO RAZSTAVO
V OBERSNELOVI GALERIJI

u— **Promoviran** je bil na pravni fakulteti ljubljanske univerze dne 5. aprila 1944 za doktorja prava gospod Gorec Mitja iz Ljubljane. Iskreno čestitamo!

u— **Diplomiran** je bil na pravni fakulteti univerze v Ljubljani gospod Šušnik Martin iz Ljubljane. Iskreno čestitamo!

u— **Srečanje z Abrahamom.** Kot polnokrven Ljubljančan obhaja danes petdesetletnico rojstva v vseh slojih in krogih mesta dobro zani in cenjeni zvaničnik slovanskega instituta ljubljanske univerze Rudolf Železnik. Poleg drugih naravnih vrlin so mu rojenice dale na pot zvrhan meh neugnanega humorja, ki mu je pomagal preko vseh tegob razgibanega življenja tako v poklicnem — je tudi odličen knjigovez — kakor tudi vojaškem stanu za prve svetovne vojne. V tej zvezi je večkrat segel po peresu ter nam v »Jutru« živahno, kakor je ves njegov sončni temperament, opisal svoje neprostovoljno potovanje kot vojni ujetnik po odljudnih deželah večnega snega in ledu ob severnem polarnem krogu. Razen številnih prijateljev in znancev ga hrani v posebno lepem spominu vsa povojna generacija slavistov, ki jim je bil vedno ljubeznivo uslužen. Ob zatonu njegove prve polstoletnice mu prisrčno vsi želimo, da bi nas še nadalje in dolgo zdravil z vedrimi humoreskami in anekdotami v svoje in naše zadovoljstvo. Čestitamo!

Srečne velikonočne praznike želi
vsem cenjenim gostom
GOSTILNA LOVŠIN
LJUBLJANA GRADIŠČE ŠT. 13

u— **Vreme velikega tedna** je nekoliko turobno, kakor se za ta čas spodobi. Po nedeljskem soncu se je nebo zagrnilo s sivino. Barometer se vztrajno drži na enaki višini, ozračje pa se po malem ogreva, čeprav ni sonca. Povprečno doseza živo srebro dnevno do 12° C. Noči so še hladne. Dela na poljih in vrtovih lepo napredujejo. Povsod je veliko povpraševanje po semenih, ki jih v glavnem tudi letos primanjkuje. Spričo sedanje skoposti solate se hočejo naši vrtnarji potruditi, da bomo letos imeli čim prej in čim več solate na razpolago. Tudi v petem letu vojne je treba še vedno naglašati, da je zelenjad nele prvovrstno živilo, marveč tudi glavni vir vitaminov, brez katerih ni trajnega in čvrstega zdravja. Kdor hoče dobro izkoristiti še tako skromni vrt, lahko dobi pri Sadjarskem in vrtnarskem društvu ali po knjigarnah knjižico, ki mu da izčrpen pouk.

u— **Odjemalcem plina.** Ravnateljstvo mestne plinarne sporoča: V dne 6. in 7. t. m., to je v četrtek in petek pred veliko nočjo, bo podaljšala mestna plinarna oddajo plina pod normalnim pritiskom v večernih urah do 22. Opozarjamo vse odjemalce plina za kuho in peko, da prelože v teh dneh peko na večerne ure. Ker se zelo množe naročila za čiščenje kuhalnikov in štedilnikov, ravnateljstvo plinarne prosi, da opravijo to delo odjemalci sami, saj za to ni potrebno strokovno znanje. Tudi regulacija gorilcev kuhalnih naprav ni težka, mnoge gospodinje, ki so obiskovale predavanja o plinski kuhi, opravljajo to delo same, prištedijo si nepotrebne izdatke, plinarni, kateri primanjkuje uslužbencev, pa olajšujejo poslovanje.

u— **Cvetača na ljubljanskem trgu.** Ljubljanski trgovci z zelenjavo so prejeli iz južnih krajev pošiljko cvetače, ki je bila že v torek zjutraj naprodaj. Cvetača je prišla v Ljubljano z orumenelim listjem, ker je bila dolgo na poti. Na ljubljanskem trgu so prodajali cvetačo po 10 lir kilogram.

u— **Čebelice že izletavajo** in obiskujejo prve cvetove, ki se odpirajo ob toplem soncu. Previdnejše čebelice čutijo, da se drami pomlad z vsakim dnevom bolj ter se skušajo uveljaviti s svojimi izleti v prebujajočo se naravo.

u— **Še o kokošji kugi.** Čitateljica lista nam na našo notico v sobotni številki pod naslovom »Kokošja kuga« sporoča, da uporablja pri kokošji bolezni, ki se v zadnjem času pojavlja, naslednje staro domače zdravilo: Na drobno je sesekati nekaj česna, vliti nanj nekaj kapljic olja in mešanico kokoši potisniti skozi kljun po dvakrat na dan skozi dva ali po potrebi tri dni. Piščancem daje po enkrat na dan. S tem zdravilom ima dobre izkušnje.

u— **Pomladna dela na vrtu so se pričela.** Nabavite si **Delovni koledar** za vrt in sadovnjak, ki ga dobite v knjigarni Tiskovne zadruge v Šelenburgovi ulici 3.

u— **V evangeljski cerkvi** bo na veliki petek ob 10. svečana služba božja in obisti uri na velikonočno nedeljo.

u— **Brivsko frizerske obrtovalnice** obratujejo velikonočno soboto od pol 8. do 17. ure brez opoldanskega odmora, na velikonočno nedeljo bodo zaprte, v ponedeljek pa odprte od 8. do 12. ure.

u— **Prvošolci-ke in drugošolci-ke, prijavite se z aprilom** v tukajšnji korepetitorij »Napredek«. Redni vsakodnevni pouk. Vpisovanje dnevno. Informacije: **Specijalne instrukcije za srednje šole, Kongresni trg 2.**

u— **Prigode malega Murenčka** je nasiov novi mladinski pravljici, katero je napisala Milica Kitek in bogato ilustrirala ga. inž. arh. Vogelnikova. Knjiga je izšla v založbi L. Schwentner, Prešernova ul. 3.

u— **Zahvala.** Uslužbenke gospe Mahnič so darovale 200 lir za »Dom slepih« namesto venca na krsto blagopokojnega gospoda Jožefa Mahniča. Za plemenit dar iskrena zahvala.

u— **Dijaki-nje srednjih šol, prijavite se z aprilom** v tukajšnje tečaje posameznih predmetov. Vpisovanje dnevno. Informacije: **Specijalne instrukcije za srednje šole, Kongresni trg 2/II.**

u— **Za stare onemogle Ljubljančane** v mestnem zavetišču v Japljevi ulici so podarili **uslužbenci mestnega domovinskega oddelka 360 lir** v počastitev spomina pok. g. Ivana Petka, očeta ge. Irme Bajželj, uradnice mest. domovinskega oddelka. Mestno županstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

u— **Originalne buteljke,** vermut in vino nudi za praznike gostilna Lovšin, Gradišče 13.

u— **Nesreče.** S kolesa je padel in dobil notranje poškodbe 33-letni monter mestne plinarne Ivan Lenče. Pri padcu s tramvaja se je potolkel po glavi 26-letni sin posestnika Franc Zorc iz Ljubljane. 29-letna žena uslužbenca državnih železnic Alojzija Rupnikova iz Škofljice je padla po stopnicah in si zlomila levico. S stola je padel in si zlomil levico 3-letni sin posestnika Anton Čuk iz Logatca. 5-letni sin posestnika Anton Potokar iz Šmarja je padel in si zlomil levo nogo. 14-letnemu kovaškemu vajencu Josipu Petrovčiču iz Borovnice je nekdo vrgel kamen v glavo. Z vrelim lugom se je poparila po levi nogi 34-letna perica v zavetišču sv. Jožefa Ivana Strmškova. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

S Štajerskega

Zborovanje obratovodij gostinskih podjetij v Celju. V Celju so imeli pred dnevi zborovanje obratovodij gostinskih podjetij. Okrožni vodja Dorfmeister je govoril o nalogah gostinskih obratov ter pozival navzoče, naj s posebno pozornostjo pazijo na nego nemškega jezika. Nato je bil še pomenek o aktualnih političnih in vojaških vprašanjih.

Glasbeni obračun. Pod vodstvom glasbenega ravnatelja Konrada Stekla so se vršile nedavno sklepne produkcije letošnjih zimskih glasbenih tečajev v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju. Navzlic težavnim okoliščnam so se uspehi na šolah povečali, kajti glasbeno šolo obiskuje v Trbovljah 267 učenk in učencev, 76 gojencev v Zagorju, 98 pa v Hrastniku. Letošnja produkcija je pokazala, da so uspehi gojencev nadpovprečni.

Razstava o letalskem terorju pride tudi v Konjice. V začetku aprila bo za pet dni prenešena v Konjice razstava o letalskem terorju.

O bistvu hormonov je predaval v sredo 5. aprila dr. Graupner, član učiteljskega zbora na monakovski univerzi v mariborski ljudski izobraževalnici.

Železniška nesreča. Na postaji v Göstingu se je primerila 74-letni železničarjevi vdovi Julijani Lechnerjevi iz Kapfenberga huda nesreča. Žena je hotela stopiti na vlak, ker pa je vstopala prepočasi, je zaradi sunka padla pod kolesa vlaka, ki so ji zmalicila desno nogo. Ponesrečenko so odpeljali na vseučiliško kliniko v Gradec, kjer so ji morali odrezati poškodovano nogo.

Iz Trsta

Preskrba Trsta z zelenjavo in sadjem. Tiskovni urad Vrhovnega komisarja »Jadranskega Primorja« objavlja: Pomanjkanje zelenjave in sadja v potrošnih središčih operacijskega področja »Jadransko Primorje«, ki se opaža nekaj časa, je v zvezi z nekaterimi okoliščinami, ki se podrobno navajajo. Izguba proizvodnih pokrajin v južnih italijanskih pokrajinah ima svoj vpliv na točasno preskrbo z zelenjavo in sadjem, saj so južne pokrajine ob tem času preskrbovale okoli 70% potrebščin. Pokrajine Severne Italije pa trenutno ne morejo kriti izpadka z lastnim pridelkom. Razen tega je treba upoštevati še okolnost, da je letošnji pridelek zelenjave zaradi suše pod povprečjem zadnjih let. K temu se še pridružujejo prevozne težave kot posledica vojne, ki jih trenutno ni mogoče odstraniti. Če pomislimo na to, do kolike mere obremenjuje vojna železniško omrežje, je treba razumeti, da se civilne potrebe podrejajo vojaškim. Z bližnjimi ugodnejšimi vremenskimi prilikami bo na eni strani lastni pridelek na Jadranskem Primorju večji, na drugi strani pa bo tudi nekoliko zapoznela zelenjava iz severnoitalijanskih proizvodnih pokrajin bolj na razpolago, tako da bo sledilo znatno izboljšanje trenutnih prilik. Do onega časa, ko bo zopet dana možnost zadostne preskrbe z zelenjavo in sadjem, se občinstvo naproša, da prenaša pomanjkanje z uvidevnostjo, zlasti ker so te težkoče trenutnega značaja in ker jih ni mogoče takoj izločiti.

Pomoč tržiškim oškodovancem. Tiskovni urad Vrhovnega komisarja operacijskega področja »Jadransko Primorje« objavlja: Ob najnovejšem bombardiranju Tržiča po Angležih ter Američanih so bile porušene tudi delavske hiše. Organi socialne pomoči Vrhovnega komisarja so s takojšnjo intervencijo nudili oškodovancem potrebno konkretno pomoč. Da se olajšajo potrebe, je bilo oškodovancem nemudoma razdeljeno perilo, obleke in denar.

Demografska slika Trsta dne 2. in 3. aprila: 10 rojstev, 27 smrtnih primerov in dve poroki.

Smrtna kosa. Te dni so umrli v Trstu 67 letni Jožef Bergant, 75 letni Ivan Kaligaris, 83 letni Ivan Kovačič, 41 letna Cesilda Tomažič, 58 letni Peter Weber, 37-letni Argej Penko, 46 letni Jožef Pelan, 1 letni Franc Gerbec, 60 letni Franc May, 60 letni Rudolf Možé, 91 letna Marija Suligoj, 78 letni Demetrij Pavlin in 19 letna Neverina Povh.

Himen. Te dni sta se poročila v Trstu uradnik dr. Vincenc Di Giovanni in šivilja Marija Žižmond.

Vsak dan nezgode. Pri delu v zaklonišču predoru v ulici Fabija Severa se je ponesrečil 45-letni Alojz Vidmar iz Istrske ulice 55. Ima poškodbe po vsem telesu. Pri sekanju drv se je ranil na glavi 36-letni Karol Brajkovič. Avto je povozil pred poslopjem osrednje železniške postaje 31-letno Antonijo Jelušič s Sušaka. Velik kamen je padel na 43letnega delavca Alojzija Tella, ki ima poškodbe na desni nogi. Pri izstopanju s tramvaja je padel 36-letni Angel Kenda in se pri padcu pobil po obrazu. 35-letna natakarica Gizela Hrovat, ki je uslužbena v tržaški vojni kuhinji, je padla med postrežbo in si ranila desno nogo. Pri delu v zaklonišču predoru na trgu Foraggi, se je ponesrečil 38-letni delavec Avrel Votre. Ima rane na levi nogi. Tramvaj proge 6 je povozil na Trgu Svobode 72-letnega Karla Smilerja, ki je obležal s številnimi poškodbami. Tudi pri delih v Sandrinellijevim predoru se je pripetila nesreča, ki je doletela 35-letnega delavca Petra Feltrinija, ki se je poškodoval po obrazu. Desnico si je ranil med delom v mizarski delavnici 36-letni Ivan Ravbar. Ponesrečenci se zdravijo v tržaški bolnišnici.

350.000 moških je obril. Znani tržaški brivec Josip Mrazi proslavlja te dni 75letnico svojega dela. V tem času je obril 350.000 moških, ostrigel pa 200.000.

Iz Gorice

Velikotedenski obredi v goriški stolnici. V sredo maša in procesija v cerkvi, ob 17.30 molitve s petjem. V četrtek ob 8.30 pontifikalna maša z obhajilom, posvetitev olj, umivanje nog itd. na veliki petek ob 8. zjutraj pričetek obredov velikega petka, popoldne križev pot, pridiga, procesija v cerkvi. Veliko soboto ob 8. blagoslovitev ognja in velikonočnega voska, blagoslovitev krstnega kamna, svečana maša z obhajilom. Ob 17. vstajenjska procesija. Velikonočno nedeljo ob 9. nadškofova pontifikalna maša z evharističnim blagoslovom.

Ljudsko gibanje. Dne 31. marca je bilo v Gorici 6 rojstev in 1 smrtni primer. Porok ni bilo.

Smrtna kosa. Te dni so umrli v Gorici 60-letna gospodinja Marija Petrovčič vdova Padovan, 78-letna kmetica Magdalena Rijavec, 69-letna gospodinja Marija Kovič-Jarc, 18-letni slikar Matevž Vido, 19-letna gospodinja Marija Pavla Devetak, 80-letni kmetovalec Josip Skok, zasebnica Frančiška Valentinčič, 66-letna gospodinja Regina Knez, 58-letni postrešček Peter Klavčič, 51-letni poljski delavec Matevž Černalogar, 74-letna gospodinja Martina Gorjup vdova Makovec, 41-letna gospodinja Klementina Makarovič, 80-letna gospodinja Justina Černigoj, 62-letna kmetica Marija Godnič vdova Švara, 53-letna gospodinja Marija Štefanija Gatnik, 25-letna kmetica Albina Ličen-Birsa, 20-letni dijak Boris Berce in 43-letni zasebnik Franc Braz.

Racionirana živila za april. Za Gorico in njeno področje so določene za april sledeče količine racioniranih živil: riža na osebo po 2 kg, olja 1 dcl, masla 50 g, sladkorja po 500 g na osebo, po 1000 g za otroke do 3 let. Razen tega prejmejo še po 300 g sira na osebo in po 100 g paradižnika.

Nezgoda zaradi izstrelka v Vrtojbi. 11-letni Silvij Mozetič iz Vrtojbe je našel v bližini domačije izstrelek in se hotel z njim igrati. Toda zaradi eksplozije je dobil nesrečni deček rane po vratu, obrazu in obeh rokah. Prepeljali so ga v goriško bolnišnico.

Železnica

KOLEDAR

Četrtek, 6. aprila: Sikst I., Veliki četrtek.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Toncili.
Kino Sloga: Čudno nakljuèje.
Kino Union: Paracelsus.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marijin trg 5; Deu-Kianjšček, Gosposvetska c. 4; Bohinec, ded., Cesta 29. oktobr 31.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

Repertoar za velikonočne praznike bo objavljen v jutrišnji številki.

Dnevna blagajna v Operi danes v četrtek ves dan ne bo poslovala. Predprodaja vstopnic za velikonočne praznike za Opero in Dramo bo od vel. petka dalje od 10.30 do 12.30 in od 16. do 18. ure. Na vel. soboto popoldne bo blagajna zaprta.

DRAMA

Vel. četrtek, 6. aprila: Zaprto.
Vel. petek, 7. aprila: Zaprto.
Vel. sobota, 8. aprila: Zaprto.

OPERA

Vel. četrtek, 6. aprila: Zaprto.
Vel. petek, 7. aprila: Zaprto.
Vel. sobota, 8. aprila: Zaprto.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje

RADIO LJUBLJANA

ČETRTEK, 6. APRILA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10 do 9.00: Jutranji pozdrav; vmes od 7.30 do 7.40: poročila v slov. 9.00—9.10: Poročila v nem. 9.10—9.20: Koračnica, napoved sporeda (nem. in slov.), koračnica. 12.00 do 12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45 do 14.00: Veseli zvoki za premor. 14.00—14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.00: Vsakemu nekaj. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—18.00: Mali koncert. 18.45—19.00: Narodopisno predavanje. Dr. M. Turšek: Velikonočni običaji. 19.00 do 19.30: Komorna glasba. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini, napovedi sporeda. 19.45—20.00: Glasbena medigra. 20.00 do 20.15: Poročila v nemščini. 20.15—21.00: Glasba za delopust; igra dunajski simfonični orkester. 21.00—22.00: Operne melodije; igra Radijski orkester, vodi D. M. Šijanec. 22.00—22.10: Poročila v nemščini.

Zatemnitev od 20.30 do 6.

KINO UNION: Predprodaja za praznike:
v četrtek: od 11.—12. in od 15.—19. ure;
v petek blagajna ne posluje;
v soboto od 11.—12. in od 18.—19.30 ure;
v nedeljo od 9.30—12. ure.

vil s to pesmijo kánon simbolistične poezije, s čimer je silno vplival na nadaljnji razvoj ne le francoske, marveč sploh vse zahodne lirike; njegove ideje iz »L'Art poétique« odmevajo tudi v slovenski Moderni.

Ni mogoče z nekaj vrsticami povedati, v čem je bistvo in duhovni smisel nove poetične umetnosti in kje so vrelci prečudnega čara, ki prihaja od najboljših Verlainovih stihov, v katerih je opisna vsebina bleščeče nadomeščena z evokacijo glasbeno doživetih podob. Vsekako se je Verlaine uvrstil med največje francoske poete sploh; poezija je pri njem preko navadnega ritma in rim zrasla v čudovito harmonijo besed, podob in prividov. S tem, da je izgubila nazorno, zagrabljivo, prinovedujočo substanco, je pridobila tisto notranjo, v brezdanjosti odsevajočo poetično vsebino, ki je postala značilnost in čar tolikih liričnih izrazov po Verlainu in po simbolistični šoli sploh.

Nesrečen, beden, notranje razklan, je preživljal Verlaine svoja zadnja leta, dokler ni umrl januarja l. 1895. Njegovo bohemsko kraljestvo sta oživljala Alkohol in Eros, med prijateljicami, ki so skrbele za ubogega »Lelijana«, je bila tudi Evgenija Krantz (Kranje?). Z njim je zgubila francoska poezija maga svojega pesniškega jezika, umetnika, ki je umel boljše kakor kdor koli pred njim združevati »le rêve au rêve et la flûte au cor« (sanjo s sanjo in piščalko z rogom) in ki je videl v poeziji umetnost odtenkov in lepoto nedoločnosti. »Vsa poezija je v besedah, ki sipljejo žarke, v besedah svetlobe, izoblikovanih v ritem in muziko.«

Doba, kakršna je naša- doba silne dramatske napetosti in epičnih zapletljajev, bo že težko doumela skrivnosti te neskončno subtilne poezije, ki je nastala prav iz upora zoper naturalistično pojmovano stvarnost. V Verlainovi poeziji drhti mitos drugačnega sveta nego je naš; v njii se še oglaša Pan ob svitu pomladanskega jutra, v dihu čiste sape, ki šumi v temačnih flandrskih gozdovih. Verlaine je bil morda med poslednjimi poeti zrelega razcvita favstične kulture. Poezija, ki je nastopila za njim — v kolikor ni ostala zvesta starim vzorom — je že znanilka notranjega razpada in izrojenega umetniškega čuta, ki je umetnost besed spremenil v cirkuško žongliranje z besedami, v igračkanje s stihi in ritmom. Nad tem svetom pa več ne plava budni duh velikega pesnika Paula Verlaina.

Spomladanska razstava

I.

Galerija Obersnel je priredila za velikonočni čas umetnostno razstavo, ki je zbrala znatno število najrazličnejših starejših in mlajših umetnikov. Pretežno večino 18 razstavljalcev, ki so prikazani v gornji dvorani, v pravem razstavnem prostoru Obersnelovih prireditev, tvorijo mlajši in najmlajši, zastopane so priznane in markantno izoblikovane umetniške osebnosti kakor tudi manj tehtni, deloma še na začetku svoje poti obetajoči mladci. Vsega skupaj okrog 60 del, skoraj sama olja, in med temi spet največ krajin in cvetličnega tihožitja, izvzemši Sedejevo figuralno motiviko in Perkovo kompozicijo, so vposlali: Edo Deržaj, Fran Godec, Tine Gorjup, Fran Klemenčič, Lojze Kogovšek, Nikolaj Omerza, France Pavlovec, Slavko Pengov, Elza Piščanec, Marijan Pliberšek, Milan Radin, Bara Remčeva, Rajko Slapernik in Avgusta Šantel. Izmed kiparjev je videti Ivana Zajca in Frana Smerduja. Razstava kaže v splošnem lice primerno izbrane in v sebi zaključene kvalitete, lepo izpodbudno prizadevnost mlajših letnikov, poprečno pa malo originalnih talentov in zelo malo idejne pokretnosti. Prevladuje solidno znanje, ki se bolj ali manj uspešno bori proti nedostatkom zunanje narave in ki deloma prikriva pomanjkanje čustvene elementarnosti in notranjega razmaha, dasi predstavljajo poedina dela sorazmerno krepkejše stopnje naše umetniške veljave.

Glavna Deržajeva slika »Ob nevihti« popelje gledalca v žveplenorumene vrtince planinskega neurja: zbegana živina drvi in išče rešitve pred katastrofo. Fran Godec se vživlja s pomočjo širokega, a delno brzdanega nakladanja barve v podrobnejše in enotnejše slikarske učinke, v krajinah »Drevesa ob vodi« (!), »Krajina s kozolci« in »Zima v gozdu« preizkuša in otipava nove izrazne možnosti. Mehkoba prosojnega ozračja obliva Gorjupove razpoloženjske idile, med katerimi je morda tonsko najbolj izvirna in impresivna »Gradaščica«. Slikar si vidno prizadeva reševati problem enotno zgrajenega svetlobnega kolorita skupno z optiko prostornega poglabljanja. Fran Klemenčič zastopa na razstavi generacijo klasikov naše moderne in razstavlja troje prikupnih, barvno in kompozicijsko fino dojetih cvetličnih tihožitij: »Vrtnice«, »Tulpe« in »Šopek«. Tudi ta dela dokazujejo, da se umetnikova ustvarjalna sila v zadnjih letih notranje neovirano izživlja in preraja, da je privrela iz temeljev slikarjevega čustva in iz razvojno pogojenega tehničnega oklepa jedrnato sočna in kakor mož odločna barvitost, ki jo vztrajno in dosledno oblikuje ena najzanimivejših umetniških individualnosti slovenskega slikarstva. Življenje teh preprosto, a intuitivno dojetih predmetov se je skoraj osvobodilo zgolj materialnih odnosov barve, luči in prostora ter se polagoma razvija v bitnost prečiščenega, daši ne povsem poduhovljenega slikarskega doživetja. Klemenčičeva realnost ne leži v detajlu, temveč v onj celoti slikarskih odnosov, ki izdajajo umetnikovo pojmovanje z vsemi posebnostmi potenciranega barvnega sloga. Lojze Kogovšek, ki ga poznamo sicer kot kiparja se je predstavil z nekaj oljnimi podobami in dvema pasteloma. To, kar mu bo po godu od tega, kar je načel, bo pokazal šele v bodoče. Niko Omerza se je uveljavil z dvema dobrima, zelo dobrima kompozicijama, z zimsko »Ljubljanico«, hladno modrikasto, do podrobnosti uravnovešeno krajino pravega slikarskega občutja, in z živahnejšimi rdečimi »Nageljni«. Obe deli štejeta med najboljše podobe. Med Pavlovčevimi deli pa vzbuja tokrat našo pozornost veliko in s svežo prožnostjo slikano tihožitje »Zajec«. Dekorativne učinke v ploskvi zasleduje drugo tihožitje: »Jabolka«. Ritmično akcentuirana opredelitev forme jih premešča v odmaknjeno sfero poetičnega nastroja in temu ustrezajoče barvne abstrakcije. Pavlovčeve tenkočutne včasih malce hlastne poteze srečujemo nadalje še v krajinah »Pokrajina s cerkvijo«, »Celovška cesta« in »Dvorišče s sodom«.

(Konec jutri.)

Jezik — ustvaritelj duha

V eni zadnjih številk lista »Das Reich« je izšel zanimiv članek Wilhelma Hartnackeja »Seele-Sprache-Geist«. V svojih obširnih izvajanjih razglablja pisec z biološko-razvojnega stališča pomen in funkcijo jezika, uporabljajoč tudi najnovejše izsledke jezikovne psihologije in psihologije živali. Hartnacke razvija tezo, da je človeška duša izhodišče razvoja, ki je privedel do oblikovanja in razvoja jezika, fenomena, ki je živalskemu svetu neznan in tvori globok prepad med človekom in živaljo. Žival sicer pozna svarilne in razne druge komunikativne zvoke ki jih njena vrsta tudi razume; višji sesalci, kakor opice, konji, psi se navadijo nekih človeških besed in reagirajo nanje, toda to ni in ne more postati jezik, ker žival ni in ne bo nikdar zmožna, uporabiti to za občevalne znake z vrstnicami istega rodu. Jezik je potem takem velika prednost človeka v vsej naravi in z njegovim razvojem od prvih govorilnih začetkov se je razvijal tudi človeški duh, tako da je po Hartnackeju in njegovi idejni šoli jezik naravnost ustvaritelj duha kot misleče zavesti, ki si pridobiva skušnje in spoznave, pribaja s tem do novih spoznav in lahko vrednostno izbira svoja dejanja. Razpravljajoč o razvoju jezika v naravi, zastopa pisec nazor jenskega profesorja Rügerja, ki sklepa na podlagi proučevanja razpadanja atomov, da se je življenje na zemlji pojavilo pred kakima dvema milijardama let; torej je mnogo starejše, kakor so mislili doslej. Pri tem podaja pisec naslednjo zanimivo shemo razvoja življenjskih pojavov na zemlji, kakor ga pojmuje profesor Rüger. Če bi ves geološki razvoj prikazali kot film v obsegu enega koledarskega leta, bi dobili tole podobo: Od 1. januarja do začetka oktobra bi videl opazovalec samo alge in brezvretenčne živali. Šele v začetku oktobra se pojavijo ribe, ob koncu oktobra pa prve kopnene rastline. 5. novembra nastopijo dvoživke in plazilke, 23. novembra prvi sesalci 5. decembra pa ptiči. Šele po 20. decembru bi nam film tega razvojnega leta pokazal višje živali. Na Silvestrovo zvečer okrog pol devetih se pojavi rodbina človek v svoji najzgodnejši obliki, kakor bi jo mogli videti v homo heidelbergensisu in v podobnih najdbah v pithecanthroposu, africanthroposu, sinanthroposu. Od tega je kakih 800.000 let. Neandertalec, ki je že bistveno napredoval, nastopi šele poldrugo uro pred koncem takega pojmovanega »leta«, homo sapiens komaj pol ure pred polnočjo. Samo zadnjo poldrugo minuto pred koncem leta se začenja človeška zgodovina, kakor jo poznamo ne le po izkopaninah kosti in orodja, marveč tudi po napisih. Časi stare, častitljive Edde segajo v zadnjih deset sekund pred koncem »filma«. V tem časovnem razvoju je treba iskati tudi začetke človeške govorice. Pisec kaže na nekaterih primerih nemščine, kako se je jezik tudi pojmovno razvil od časa pred kakimi tisoč leti do naših dni. Z jezikom se človek vedno bolj dviga od duševnega k duhovnemu in si bistvo svojo zavest.

Iz zgodovine ognjene gore

Listi so poročali te dni, da se je Vezuv po daljšem času spet razburil. Njegov sedanji izbruh je najmočnejši po l. 1906. in njegovo mogočno grmenje preglašuje tokrat vojni trušč, ki ga je slišati podnevi in ponoči z bližnjih bojišč. Od začetka 19. stoletja skoraj ni bilo leta, da bi ognjena gora s hujšimi ali milejšimi izbruhi ne potrdila svojega slabega slovesa, a zanimivo je, da je prej nekoč

cela tisočletja počivala

in je svojo ognjeniško čud pokazala ljudem šele v zgodovinski dobi, ob strašnem bljuvanju l. 79. po našem štetju, ko je s pepelom in veletoki blata razdejala in zasula med drugim mesti Pompeje in Herkulanej. Znano pa je, da se je v teh krajih že v predzgodovinski dobi javljalo vulkansko delovanje, o čemer nam govori med drugim Monte Somma, ki obdaja sedanji Vezuv na severu, a je od njega ločen po globoki dolini. Stožec te gore je Vezuv razdejal ob nekem tedanjem svojem izbruhu. Nato so pa ljudje na te dogodke pozabili in gora se je do vrha odela z gozdovi, med katerimi so pridne roke obdelovale nasade. Le malokateri poznavalci so vedeli za pravi značaj zelenega vršaca. Že 16 let pred novim prebujenjem Vezuva je Pompeje obiskal hud potres in jih na pol razdejal, toda ljudje niso tem znakom pripisovali nobenega posebnega pomena in so se z vnemo spravili na obnovo svojega mesta. Uredili so ga skoraj popolnoma, ko je nastala

katastrofa leta 79.

Odtlej se ognjenik ni več popolnoma pomiril, čeprav je bilo do današnjega dne več daljših presledkov, tako od l. 1139. do 1631., ko ni bilo hujših izbruhov.

Stožec Vezuva se dviga v višino nekaj nad 1200 m. Točne višine ni mogoče navesti, ker se zavoljo izbruhov stalno spreminja. Ob vznožju je gora prav zložna, med tem ko postaja v zgornjem delu zelo strma. Tudi žrelo na vrhu starega stožca se neprestano spreminja. Spodaj so ljudje navzlic stalni nevarnosti uredili vinograde in sadovnjake, med katere segajo globoke, z lavo napolnjene soteske. Celo v golem srednjem pasu opaziš posamezne vrtove, ki jih pridno obdelujejo. Ob vznožju stožca stoji

v višini 676 m opazovalnica,

iz katere stalno nadzorujejo vulkanske drhtljaje nevarne gore.

V prejšnjih časih je bila tura na Vezuv kaj naporna stvar. Gorthe nam o tem pripoveduje n. pr. sledeče: »Z vozom sem se pripeljal do Resine, potem na muli med vinogradi po gori navzgor; dalje je šlo peš preko lave iz l. 79., potem vzdolž lave, končno po pepelnem stožcu navzgor, kar je bilo prav težko delo.« L. 1880. so spravili v obrat žično vzpenjačo, ki se je začela v bližini opazovalnice v višini kakšnih 800 m in je vzpon zelo olajšala. V najnovejšem času so uredili udobno avtomobilsko cesto iz Neaplja, ki vodi skraja

med lepimi vrtovi do Pompejev

in Bosca Tre Case. Med širnimi polji lave in bohotnimi vinogradi se pripelješ do prave vezuvske ceste, ki se sprva lahno vzpenja skozi mlad pinijev gozd. Pred obiskovalcem se dviga čedalje veličastnejši pepelni stožec, med tem ko se bleščí v daljavi sinje morje. V stoletjih je žrelo izbljuvalo cele gore lave, ki napravljajo s svojimi črnimi, čudnimi, nestalnimi oblikami na človeka grozoten vtis. Kratko pred žrelom je treba stopiti z voza in opraviti zadnji košček težavne poti peš. Čez rob žrela se dvigajo tedaj pogosto mogočni oblaki dima in tišino prekinjajo grmeči razpoki iz notranjosti ognjene gore.

Ob tem robu se ti proži silovit pogled.

Žrelo ima v premeru približno 1 km

in njegovo dno je pokrito s temno lavno gmoto, s katere se odražajo v raznih barvah še ne ohlajene rudninske usedline. Bele žveplene pare vrejo iz nje, v sredini pa se dviga spet mogočen stožec, iz katerega vstajajo neprestano dim in plameni. Če gora baš deluje, izmetava velikanske klade in iz daljave je opaziti visoke plamene.

Med številnimi izbruhi, o katerih nam govori zgodovina Vezuva, je bil izbruh l. 1794. še posebno grozen. Uničil je skoraj popolnoma cvetoče mesto Torre del Greco ob morju in je s podorom zapadnega vrha stožca gori obliko popolnoma spremenil. V živem spominu je ostal ljudstvu izbruh v aprilu 1827., ko

je izgubilo življenje mnogo obiskovalcev ognjene gore.

Stožec se je tedaj na široko razklal, ogromen tok lave je privrel iz zemlje in uničil razne naselbine. Istočasno so švigali žareči izmečki iz dveh žrel na vrhu do 1300 m visoko. Zdaj se zdi, da se pričenja za goro novo razdobje povečanega delovanja.

Nebo v aprilu

Pomlad je ljubiteljem neba naklonila v marcu marsikak užitek na nebu. Človek je kar obstrmel ob pogledu na južnozapadno večerno nebo, ki pa polagoma izginja izpred opazovalčevih oči. Ker nam po navadi nudi april še več jasnih večerov, je v tem mesecu tem zanimiveje posvetiti nekaj trenutkov prelestnemu nebu.

Mars obišče Dvojčka

Belkasti Saturn se je moral v minulem mesecu ločiti od svojega tovariša Marsa, rdeče zvezde, ki mu je delala družbo od septembra minulega leta. Obrnil se je proti vzhodu, prišel iz ozvezdja Bika v ozvezdje Dvojčkov, kjer bo potoval v tem mesecu. Pri vzhodnem delu tega ozvezdja se bo srečal z dvojčkoma Kastorjem in Poluxom, in sicer bo potoval pod zadnjo zvezdo. Prav pri koncu marca vstopa Mars v ozvezdje Dvojčkov. Seveda bo Mars tudi to ozvezdje kmalu zapustil, kajti sedaj se že z normalno hitrostjo giblje preko zemeljskega neba. Pot ga bo vodila dalje proti vzhodu, pred zvezdami — ali kakor se zdi — med zvezdami preko ozvezdja Leva, kjer bo pokramljal z Jupitrom. Že v novoletni številki smo zapisali, da bomo lahko videli ob koncu pomladi Marsa v bližini Jupitra na zapadnem večernem nebu.

Mars sicer sedaj ni več tako svetel, kakor je bil pred nekaj meseci; po svetlosti ga že nadkriljuje Saturn. Tako Marsu sedaj neprestano peša svetlost in potujoč pred zvezdami — na videz med njimi — kmalu ne bo vzbujal tiste pozornosti, kakor jo zasluži njegovo hitro in zanimivo gibanje na nebu.

Mars je viden kmalu po sončnem zahodu v bližini nepremičnega nebesnega meridiana; celo prvo polovico noči ga lahko vidimo na zapadnem nebu. Na nebo se popelje že malo po 12. uri. Marsove premike na nebu bomo sedaj zasledili že pri opazovanju v treh dneh. Gledati moramo le na njegovo lego z ostalimi stalnicami v ozvezdju Dvojčkov. Tako bo na primer zanimivo, ko bo potoval ob majhnem Dvojčkovem trikotniku, ki ga sestavljajo zvezde Delta, Zeta in Lambda. Kdor je pa tako nevešč opazovanja neba, da ne more najt Marsa, mu pa priporočamo, da poišče okoli 28. dne Luno v podobi prvega krajca in v njeni bližini bo zagledal lepega Marsa. Krasen prizor!

Saturn se tudi seli

Tudi Saturn, ki je znan po znamenitem obroču, je dobil sedaj že svojo polno hitrost, zato se začne pomikati iz ozvezdja Bika, toda v ozvezdje Dvojčkov se docela vseli šele prihodnje leto.

Mars, Saturn in Aldebaran, glavno sonce v ozvezdju Bika so tvorili v začetku druge polovice marca premo črto ali natančneje geometrijsko rečeno daljico s krajiščema pri Marsu (zgoraj) in Aldebaranu (spodaj). Tako razvrščene smo jih lahko videli na jugozapadu okoli 10. ure zvečer.

Opazovalec neba naj sedaj predvsem opazuje, kako se bliža ozvezdju Bika in zato tudi Saturna Sonce, ki prepotuje v aprilu del ekliptike, ki leži pod ozvezdjem Ovna (Aries). Zaradi sedanjega naglega naraščanja sončne deklinacije Saturn naglo izginja z neba proti zapadu. Vzide že dobro dne in prekoračí popoldne meridian in po sončnem zahodu ga vidimo že visoko na zapadu. Kako uro pred polnočjo izgine z neba.

Jupiter prvak na nebu

Jupiter je kljub temu, da se Zemlja od njega oddaljuje, še vedno najsvetlejša zvezda, stoječa zapadno od Leva torej na pragu zvezdne dežele Leva (Leo). Temu dragulju pa se nič kaj ne ljubi gibati se in na nebu med zvezdami skoraj stoji (bliža na opozicije!); je to stacionarno gibanje (zastoj). Jupiter vzide v sredini meseca okoli dveh popoldne, se začne dvigati in nazadnje naslabati proti jugu. Ko se stemni, ga lahko opazujemo že na vzhodni polkrogli, ko okoli 20. ure prestopi meridian. Po tem času je viden na zapadnem nebu, dokler kako uro po polnoči ne zatone.

Lunine igre

Luna, ki doseže dne 8. podobo ščipa (v ozvezdju Device pri Klasu), dne 16. podobo zadnjega krajca (Strelec), dne 22. maja (Oven) in dne 30. obliko prvega krajca (tega dne bo vidna v ozvezdju Raka, na poti k Jupitru), nam bo tudi pripravila marsikatero lepo igro. Zaradi Marsa bo posebno zanimivo opazovati prehod Lune preko ozvezdjem Dvojčka okoli 28. In ali dva dni prej se srečata s Saturnom, in sicer potuje južno od njega (3°). Malo prej pa se sreča še z Aldebaranom, pri čemer je zelo majhna oddaljenost.

Sploh pa bo ob koncu meseca zanimivo opazovati dvigajočo se in rastoče Luno. Omenimo naj še zanimivo igro dne 11., ko bo potovala Luna v veliki severni oddaljenosti mimo Antaresa, rdečega sonca v ozvezdju Škorpijona, ki je najbolje vidno drugo polovico noči.

*

Obrnimo v večernih urah pogled na južnozapadno nebo, kjer so tudi zbrane najlepše stalnice, nočna sonca, ki nam svetijo iz neskončnih vsemirskih brezen, dvignimo pogled proti Marsu, Jupitru in Saturnu! Lepota, ki je bomo pri tem deležni, bo obilno poplačala naš malenkostni trud. Spoznali bomo, da so vse človeške besede premalo, če bi hoteli opisati lepoto, ki jo nudi jasno aprilsko nebo; zato obrnimo oči, hrepeneče po lepoti, tja gor proti nebu, proti neskončnemu prostoru vsemirja.

M. B.

Robinzoni Jadranskega morja

Pomorski kapitani so pripovedovali vedno znova, da so na svojih vožnjah skozi Jadran in Egejsko morje naleteli na otoke, ki niso njihovih imen in položaja beležile niti najboljše karte, piše R. Peterca-Ferrari v »Deutsche Adria-Zeitung«. Ker ni šlo za posamezne primere, temveč je teh neznanih otokov v obeh morjih, o katerih bi si človek mislil, da sta do kraja raziskani, na stotine (izvedenci govore o petih stotinah), so iz varnostnih razlogov predlagali, naj bi se karte revidirale in dopolnile. Nekega dne so s pripravljalnim delom v ta namen v resnici začeli, a tedaj je nastala sedanja vojna in delo se je prekinilo.

A čeprav ga bodo nekoč nadaljevali še tako vestno, bo ostalo še

dosti otokov, ki jih karte ne bodo omenjale in kazale.

Ti otoki so namreč tako majhni, da za naselitev ne prihajajo v poštev. Drugače je seveda s tistimi, ki jim meri površina vendarle nekoliko sto štirjaških metrov in živijo na njih ljudje, kar je bilo do danes neznano. Ti neznanci so s trdim delom napravili otočke, na katere jih je pregnala usoda, prikladne človeškemu življenju.

Tako bi lahko nedaleč od Dubrovnika na majhnem otoku, ki ga ne navaja nobena karta, srečali moža, Karla Ericsona po imenu in Danca po narodnosti, ki je pred davnimi leti doživel tragično ljubezensko zgodbo in ga je ta pognala na samotni otoček. Brez vsake pomoči si je z delom več mesecev zgradil na njem majhno hišo, a kar še potrebuje za življenje, si zasluži z ribolovom. Enkrat na teden sede v svojo malo ladjo in zajadra tja proti Dubrovniku, kjer spravlja na ribjem trgu svoj plen v denar. Sčasoma so mu oblasti same izdale dovoljenje, da sme prebivati na svojem otoku, saj ni nikomur v škodo in ima pravico do miru.

Tudi v bližini Splita so odkrili čudaškega samotarja, ki živi na majhnem otoku kakor nekronan kralj.

V prvi svetovni vojni je služil v avstrijski mornarici. V dnevih premirja je bil s svojo ladjo na poti v Grčijo, a ladja je v viharni noči nasedla na neko čer in se tako poškodovala, da se je nekoliko ur pozneje potopila. V najtežjih okoliščinah se je mala posadka rešila na otoček, ki ga niso poznali. Prešlo je nekol'ko dni, potem je priplula mimo neka ladja, opazila je znake na pomoč in pristala. Ponesrečenci so z veseljem prešli na nje krov — le eden ni hotel z njimi, današnji Robinzon. Vse prigovarjanje je bilo zaman, bil je sveta sit in je izjavil, da hoče ostanek svojega življenja prebiti čim dalje od njega. Odtlej se pripelje vsak mesec enkrat v Split, da si nakupi, kar potrebuje za svoje skromno življenje.

Slabe izkušnje s svetom in ljudmi so pregnale na samoten otok, 100 kilometrov južno od Soluna, tudi dva zakonca.

Doživetja prve svetovne vojne so možu živce tako pretresle, da je sklenil s svojo ženo naseliti se na kakšnem otoku, ki bi bil dovolj daleč od velikega sveta, da bi mu ne bilo treba gledati človeško revo. Sprva je menil seveda, da bo moral v ta namen kam daleč na Pacifik, a v Solunu je zvedel, da mu tako dolgih potovanj sploh ni treba, kajti v Egejskem morju samem je več nego preveč otokov, ki nanje menda še ni stopila človeška noga. Enega izmed teh otokov, najlepšega izmed tistih, ki sta jih obiskala, sta si zakonca izbrala. Ko sta stopila nanj, sta naletela na pravo goščavo, da sta si morala pot v njegovo notranjost dobesedno izsekati. Leta so odtlej prešla in danes imata na otoku celo farmo. Sadno drevje in zelenjadni vrtovi zavzemajo večji del površine, a trta se vrsti ob trti. Na širnih pašnikih se pasejo ovce in koze. Enkrat na leto se mož in žena odpravita v Solun, da poprodata svoje izdelke, kolikor jih sama ne porabita. Potem se s to in ono potrebščino vrneta v svojo rajsko samoto. Včasih se ustavi kakšna ribiška ladja ob otoku, morda da popravi okvaro v strojih. A tudi ti ribiči ne vedo otoku imena, kakor ne vedo, kako se imenujeta robinzonska zakonca.

Končno naj omenimo še Jeana Duviera. Leto dni je že v prejšnji vojni bil vojak nekega francoskega polka, ko je prejel vest, da je njegova zaročenka nenadno umrla.

Bolečine nad izgubo zaročenke ni mogel preboleti

in nekega dne je dezertiral na majhen, prav tako breizmen otok Egejskega morja. Odtlej živi na njem. Tu pa tam ga obiščejo kakšni ribiči in vsako krat, kadar pridejo, naletijo Duviera pri risanju. Njegova risba predstavlja vedno isti obraz: obraz bledega dekleta z rjavimi lasmi, njegove zaročenke, ki je sedaj že četrt stoletja mrtva.

Tako so znane usode nekaterih človeških življenj, ki so našla zatočišča na neznanih otokih dveh evropskih morij. A kdo ve, koliko jih bodo še odkrili, preden se zaključi nameravana sistematska dopolnitev njunih kart!

Pokažite s podpisom na protikomunistični spomenici, da obsojate komunizem!

Lep jubilej domačega podjetja

Preteklo soboto je ugledno domače podjetje g. Antona Kovačiča, ki je v Ljubljani splošno znano, praznovalo 35-letnico svojega obstanka. Tovarnar Kovačič je svoj čas prišel iz veselega Hrvatskega Zagorja v Ljubljano in je kot izvrsten pečarski pomočnik dobil delo pri stari tvrdki Drelse, ki je imela takrat mnogo dela na Hrvatskem Primorju in v Trstu. Povsod tod je g. Kovačič delal in spoznaval pri-

like. Pred 35-leti se je osamosvojil in je z njemu lastno pogumnostjo in pridnostjo premagal začetne ovire. Razvil je svoj obrat izprva na Viču, od koder ga je prenesel v Rožno dolino ter ga tako moderniziral, da je danes njegova tovarna peči in štedilnikov na najboljšem glasu. Povsem se je g. Kovačič vživel v slovenske in še posebno v ljubljanske razmere, spoznavajoč zlasti tudi potrebe siromašnih slojev. Zavednemu in značajnemu podjetniku čestitamo k jubileju in mu želimo še mnogo uspehov v bodočnosti!

Križanka št. 26

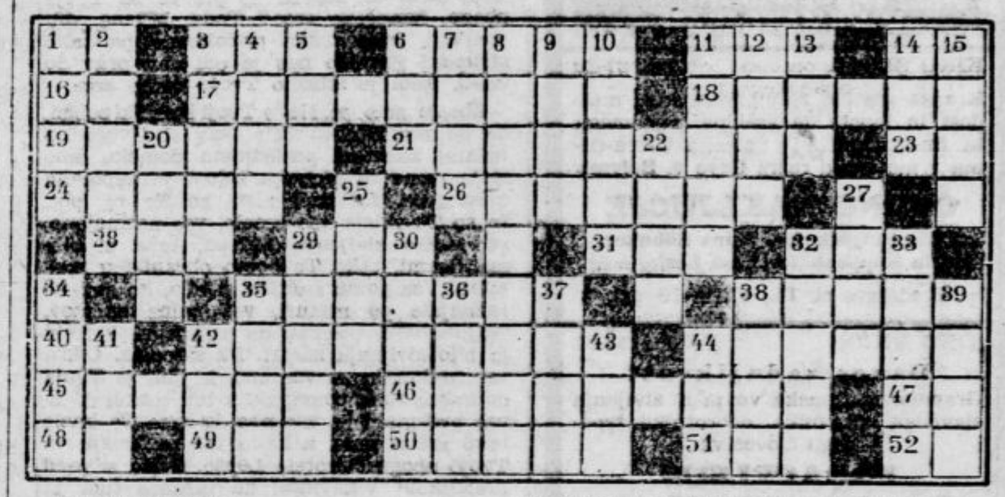

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. podredni veznik, 3. ima vsak človek in vsaka stvar, 6. pokrajina v osrednji Afriki, 11. žuželka, 14. bog starih Egipčanov, 16. tuja kratica za združene države, 17. dopustno, kar ni prepovedano, 18. ameriški državnik, po katerem se imenuje mirovna pogodba iz l. 1928, 19. pregled; zabavna predstava s plesom in pesmijo, 21. člani državnega zbora v starem Rimu, 23. podredni veznik, 24. mesto v salernski pokrajini, 26. otok v Otočju mučenikov v Karolinih, 28. žensko ime, 29. arabski izraz za medmet no, le, hej, ki se uporablja tudi v srbohrv. narečjih, 31. živalsko orožje, 32. reka v Rusiji, 35. odplatno prepuščene, 38. častnik, 40. latinski veznik, 42. švigniti, presuniti, domisliti se, prevzeti, 44. večja količinska enota (množ.), 45. presek, povprečje, profil, 46. udeleženci javne dražbe, 47. soglasnika v hipu, 48. veznik, 49. del voza, 50. letopisi, koledarji, 51. semitsko božanstvo, 52. igralna karta.

Navpično: 1. japonska vojna luka, 2. človek; v igrah nastopajoči, 3. vaška slika, prizor iz preprostega življenja, 4. svojilni zaimek (množ.), 5. žensko ime, 6. kratica za nekdanjo slovensko politično stranko, 7. zasežen, cropan svobode, 8. predmet, ki ga nosimo vedno v žepih, 9. pokrajina v Zadnji Indiji, 10. od države postavljen uradnik za sestavljanje javnih listin, 10. okrožje, okraj (srbohrv.), 12. bivša poljska narodna skupščina, 13. veznik, 14. del posode, 15. mesto v južni Franciji, 20. čut, ki je pri psu najbolj razvit, 22. suha zemlja sredi morja, 25. moško ime, 27. sila, stiska, 29. drevo (množ.), 30. pri Rimljanih javni uradnik (dvojina), 32. nosilec bolezni, 33. mesto v Nemčiji (Thüringen), 34. krasni, zali, 35. časovni prislov, 36. last Ane, 37. kemična spojina (C_2H_5), 38. postaja na progi Maribor—Dravograd, 39. vrsta tkanine, 41. rastlinsko orožje, 42. za (lat.), 43. premikati se, 44. kratica za evropsko poročevalsko družbo.

REŠITEV KRIŽANKE ST. 25

Vodoravno: 1. katedrala, 9. skat, 13. mimo, 17. udar, 18. imenovana, 19. okop, 20. raja, 21. beta, 22. oporekati, 23. Amor, 24. Aral, 25. dama, 26. Eros, 27. okus, 31. očak, 34. Zola, 37. okov, 40. rute, 41. maha, 42. aviacija, 43. Iran, 44. Anatolija, 45. etat, 46. jahalnica, 47. itak, 48. Tati.

Navpično: 1. kuratorij, 2. Adam, 3. Tajo, 4. erar, 5. riba, 6. Američani, 7. leta, 8. anal, 9. svod, 10. kapa, 11. anomalija, 12. Tara, 13. moke, 14. Ikar, 15. moto, 16. opisovati, 28. kura, 29. Utah, 30. Sena, 31. Oman, 32. Ahac, 33. Kata, 34. zali, 35. ovit, 36. Ajak, 37. ocet, 38. kita, 39. Ojat.

P. P.

Dogodek v mestu

Neznaten dogodek, vsakdanji in nepomemben, ki bi sam na sebi ne bil niti omembe vreden, bi mojemu prijatelju kmalu uničil življenjsko srečo. Bilo je prav tiste dni, ko sem se vrnil z morja, kjer sem se seznanil z dvema mulatoma, študentoma z alžirske univerze, fantom in dekletom, ki sta po dolgih ovinkih prispela v Evropo, da se tu poročita in v miru preživita medene tedne. Ker sem se z njima spoprijateljil, sta me naprosila, naj jima kot domačin pomagam pri ureditvi formalnosti, ki so potrebne za poroko, kar sem jima rad obljubil. Vse to seveda z dogodkom, ki se je primeril, prvotno ni bilo v nobeni zvezi.

Moj prijatelj Jan Smolek je namreč slučajno na cesti srečal neko svojo dobro znanko iz mladih let, ki je že več let ni videl, ker je študirala v inozemstvu. V svojem velikem veselju nad nepričakovanim svidenjem jo je brez vseh predsodkov sredi ceste prešerno poljubil in jo nato pod roko peljal v kavarno, da se porazgovorita. Dasi je to bilo že v mraku, je vendar nesreča hotela, da je zadevo videla plavolasa Kiki, mlada nadebudna ženitna kandidatinja, in z neugnano vnemo je sprožila jeziček:

»Ste slišali najnovejše?«

»Ne! Ali je Nikaragua napovedala vojno?

»Ne ne, ne! Kaj me briga vojna! — Jan, Smolekov Jan se poroči.«

»Ni mogoče! S katero pa?«

»Ne vem, nisem videla obraza, tema je bila... Ampak, saj ni, da bi človek pravil. Pomislite! Na cesti vprič0 ljudi sta se poljubljala kakor dva... Grozno, kaj!«

In završalo je po našem majhnem provincialnem mestecu. Ljudje, ki so od jutra do večera in še ponoči, doma in na cest, v gostilnah in na sprehodih poslušali dan na dan zamo besede o vojni z vseh kontinentov sveta, so hvaležno pograbili novo snov. Moj prijatelj Jan Smolek pa je ves obupan zaradi neprestanih vprašanj glede poroke pribežal k meni. Bil je skrušen in nesrečen. Boji se, je rekel, da bo za govorice zvedela njegova odsotna zaročenka, ki o kaki takojšnji poroki nič ne ve, in bo nedostopna za pametna pojasnila — kakor ženske sploh — v trmasti jezi še razdrla zaroko, kar bi ga hudo prizadelo.

»Zakaj jasno in odločno vsakomur ne poveš, da so vse govorice izmišljene?« sem vprašal nesrečneža.

»Saj ne poznaš ljudi«, je potožil. »Čim bolj nekaj zanikaš tem manj ti verjamejo.«

Zasmilil se mi je prijatelj, ki je padel v kremplje klepetavemu zmaju in bil nasproti njemu brez moči kakor dojenček. Prišla mi je pametna misel in sklenil sem, da mu pomagam in se zanj in zase — tudi meni so nekoč nekaj podobnega zagodli — maščujem nad opravljivim mestom, ki ga je vedno močneje razvnemala radovednost, s katero se oženi. Razložil sem tovarišu svoj načrt, po katerem potegneva za nos preveč zvedave meščane.

Prijatelj Jan je moral odslej vsakomur, ki ga povpraša, povedati, da bo poroka naslednji petek ob enajstih v farni cerkvi patrona svetega Polikarpa, o vsem ostalem pa skrivnostno molčati. Jaz sem odšel takoj na cesto in prvi znanki, ki sem jo srečal, »strogo zaupno« pošepetal, da mi je Jan Smolek zaupal, da se poroči z mulatsko študentko, ki jo je spoznal v nekem obmorskem letovišču. Strogo zaupnost sem poudaril, vedoč, da učinek ne bo izostal. In res sem je isti dan čez nekaj ur od več strani »zaupno« zvedel, da se Jan Smolek ženi z neko mulatko. Naslednje dni je srčni ženin že sprejemal prijatelje — sorodnikov k sreči ni imel v mestu — s poročnimi darili, pri tem pa se je z neomajnim molkom vedno bolj zavijal v kopreno tajinstvenosti.

*

Ob napovedanem času poroke se je k cerkvi sv. Polikarpa zgrnilo vse mesto, da vidi rjavo nevesto in belega ženina. Točno ob uri sta pripeljala pred cerkev elegantna, z rožami okrašena, zaprta avtomobila. Iz prvega sem izstopil jaz v bleščečem fraku s cilindrom — oboje sem si izposodil pri starinarju — in pomagal nato z vso dostojanstvenostjo, ki sem jo zmogel, kot nevestina priča še njej iz voza. Ko se je prikazala ona, mulatka nevesta, katere bela poročna obleka je še poudarila njeno temno polt in črne žive oči, je v množici zašumelo:

»Lepa je«, so ugotavljali moški.

»Ni tako grda, kakor bi človek pričakoval«, so menila neprizadeta dekleta.

»Nemogoča ženska«, je bila sodba mamic, ki so kdaj v skritih kotičkih svojih src med drugimi ženitnimi kandidati za svoje hčere imele v mislih tudi mojega prijatelja.

Iz drugega avtomobila je izstopil Jan, prav tako oblečen v frak — trdil je, da je njegov, jaz pa vem, da ima znanca natakarja, —, za njim pa krepak fant kakor nevesta temne polti, v dobro krojeni beli platneni obleki. Ob pogledu nanj so vztrepetala k oksotičnosti nagnjena in za črne lepote dovzetna ženska srca... Misel vseh je bila, da je temni mulatski orjak nevestin brat in ženinova priča.

Sprevod se je pomaknil v cerkev. Ko je prišel duhovnik, se je zgodilo, česar nihče ni pričakoval. Namesto mojega prijatelja je stopil nevesti ob stran on visoki črnuh in duhovnik je zvezal njuni roki. Ko je bil obred končan, sem kradoma pogledal izpred oltarja nazaj po cerkvi in videl vrsto presenečenih obrazov s široko odprtimi usti. Zamikalo me je, da bi se jim porogal, toda oplazilo me je nekaj nevarno se bliskajočih pogledov, zato sem jadrno potegnil prijatelja za seboj in tiho sva se izmuznila pri stranskih vratih.

*

Vse se je dobro izteklo. Radovedneži so dobili plačilo za svoje preveliko zanimanje za tuje zadeve. Toda ostala so »poročna darila«. Vrniti jih ni kazalo, ker bi to preveliki zameri še podpihalo ogenj. Zato sva jih prodala in priredila gostijo, da tako potolaživa darovalce, saj poročno darilo navadno daš le zato, da si potem povabljen na pojedino. Prijateljevi zaročenki smo poslali »pozdravno brzojavko«, da bi tudi s te strani ne bilo zamere. Povabila sva seveda tudi dekle, ki jo je prijatelj v veselem presenečenju na cesti poljubil in ki je bila povod prijetne gostije.

SPORT

20 let sportnega dela

SK Mladika slavi o praznikih jubilej s turnirjem v troje

Vse premalo naša javnost ve za športne jubileje. To je stara resnica, ki je tudi sedanji časi ne bodo preobrnili, toda sem in tja je le prav, da se vsaj ob znamenitejših dnevih v zgodovini posameznih klubov spomnimo njihovega dela in njihovih najbolj požrtvovalnih delavcev.

Eden takih klubov, ki bo te dni proslavil prvi pomembnejši življenjski jubilej, je SK **Mladika**, ki je bila na pobudo nekaterih marljivih ljudi ustanovljena pred 20 leti na jugozapadnem koncu Ljubljane. Zmerom potisnjena v ozadje, se je v prejšnjih letih držala v spodnji hiši naših nogometnih klubov, zadnja leta pa si je ustvarila tako solidno moštvo, da se je dvignila precej v ospredje in dosegla v zadnjem času v medsebojnih srečanjih domačih moštev precej lepih uspehov.

Časi, ki jih preživljamo, niso najprikladnejši za praznovanje jubilejev, in tako se je Mladika odločila, da bo proslavila to obletnico spet samo z novim delom in sicer v obliki nogometnega turnirja ob velikonočnih praznikih. Pod pokroviteljstvom gospoda prezidenta pokrajinske uprave bo izvedla prihodnjo nedeljo in ponedeljek, obakrat s pričetkom ob 15., jubilejni turnir v znamenju borbe za krasno darilo visokega pokrovitelja. Kakor že tolikokrat so prireditelji tudi to pot naleteli na nekatere ovire glede udeležencev. Najmočnejši nogometni predstavnik našega mesta »Ljubljana« je zaradi tehničnih ovir odpovedal sodelovanje in tako bosta razen jubilantovega moštva nastopili na turnirju le enajstorici Hermesa in Most, kar pa gotovo ne bo zmanjšalo privlačnosti tekmovanja. Vsa moštva so dobro vigrana in prekaljena v neštevilnih borbah na zelenem polju, tako da bodo lahko pokazala nekaj onega starega, pravega nogometa.

Na tem turnirju bo med jubilantovimi igralci eden slavil še prav poseben jubilej, in sicer »stari« igralec Mladike in dolgoletni borec na nogometnem travniku Lojze Gvardjančič, ki bo v teh dnevih odigral 700. tekmo za ta matični klub. Kdor ve, koliko truda in žrtev je združenih s toliko ljubeznijo do te igre, bo gotovo s prisrčnimi čestitkami stisnil roko temu neumornemu aktivnemu pristašu okroglega usnja.

O natančnem sporedu in še nekaterih podrobnostih tega turnirja bomo še pisali, opozarjamo pa že danes vse, ki se zanimajo za to športno panogo, naj pridejo v čim večjem številu obiskat slavljence, ker bodo s tem storili dvojno dobro delo. Z majhnim prispevkom v denarju bodo povečali čisti dobiček prireditve, ki je namenjen »Socialni pomoči«, s svojo prisotnostjo pa dali izraza priznanju za nesebično športno delo.

Še izidi na travniku

Zadnja nedelja je bila spet vsa v znamenju nogometa in zato smo na tem mestu še precej v zaostanku z obilico izidov, ki bi še utegnili zanimati naše bralce.

Predvsem se moramo — najbolj na kratko — ustaviti pri naših sosedih na zapadu, kjer so v nedeljo spet z običajno živahnostjo preganjali okroglo usnje — v tekmah za novo prirejeno prvenstvo. V skupini »Jadranskega Primorja« s sedežem v Trstu so bile odigrane tri tekme, ki so vrgle po dve točki vodilni Ampelei ter dobrim Goričanom, slavna Triestina pa se je morala zadovoljiti s polovičnim izkupičkom v dvoboju z domačim nasprotnikom S. Giusta. Tako je Ampelea zdaj sama na čelu tabele, za tri točke zadaj pa so z enakim številom nabranih Triestina, S. Giusto iz Trsta in Gorica. Podrobno so se nedeljske tekme končale takole: Triestina—S. Giusto 0:0, Gorica—Cormonese 1:0 in Ampelea—Udinese 6:2. Vrstni red v tabeli je torej naslednji: 1. Ampelea 16, 2. do 4. Triestina, S. Giusto in Gorica 13, 5. Tržič 11 točk itd.

V lombardijski skupini so igrali: Milano—Pro Patria 1:1, Fanfulla—Ambrosiana 2:1, Cremonese—Atalanta 2:1. V tabeli vodi Ambrosiana pred Varesom in Fanfullo.

V ligursko-piemontskem okrožju so bili zabeleženi naslednji izidi: Torino—Cuneo 3:0, Genova—Alessandria 2:0, Juventus—Novara 2:0, Liguria—Asti 4:0 in Casale—Varese 4:2. Prvi je slej ko prej Torino z velikim naskokom pred Juventusom in Biellesom.

Drugod po Evropi so v tekmah za nogometna prvenstva na novo dosegli naslednje:

Francija. V tekmah za francoski pokal so bile odigrane igre predzadnjega kola. V pariškem stadionu sta se sešla Nancy in Bordeaux. Šele v predzadnji minuti podaljška je uspelo Nancyju zmagati z 2:1 (1:1). Napeta je bila tudi druga tekma med Reimsom in favoritom za naslov prvaka, Lensom v Lilleu. Klub podaljšku se je tekma končala neodločeno in jo bo treba ponoviti. V prvenstvenih tekmah je zmagala enajstorica Lillea nad Lyonom ter si ponovno zagotovila vodstvo s 34 točkami pred Lensom in Parizom I.

Belgija. Naslov belgijskega nogometnega prvaka si je dokončno osvojilo moštvo FC Antwerpna, ki je doseglo remis proti Berchenu s 43 dobljenimi in 11 izgubljenimi točkami. Na drugem mestu je Anderlecht, ki je zmagal s 6:3 nad Beerschotom, sledita pa Liersche SK s 36 in Beerchen s 35 točkami. Tekma medlanskim prvakom Mechelnom in pokalnim prvakom Liersche SK je ostala remis 2:2.

Slovaška. Favorit za dosego naslova prvaka je še vedno stari prvak SK Bratislava, ki je v padnji tekmi beležil rekordno zmago 14:0 nad moštvom HG Simonovani. Posamezni rezultati: Bystrica—Trenčin 3:2, SK Martin—enajstorica armade 0:2, SK Rožemberk—Slavia Prešov 3:3.

Španija. Novi španski prvak je že znan, in sicer je to moštvo Valencije, ki je zadnjo igro odigrala neodločeno. Presenečenje je pripravilo moštvo Castellona letalcem iz Madrida, ki jih je porazilo z rezultatom 3:2.

s— **SK Moste (ŠD Iztok).** Pozivam vse igralce I. moštva, da se zanesljivo udeleže strogo obveznega treninga na Marsovem igrišču za Kolinsko tovarno, in sicer danes od 18. dalje. Vsi in točno. — Načelnik.

Milena Rekar-Todorović †

Od Storžiča so zapihljale pomladanske sapice, pri Sv. Ani nad Tržičem je že skopnel sneg in iz tal so pokukali beli zvončki. Prav tako letos kakor v onih lepih, davnih časih, ko je prihajala k Sv. Ani mala Milena in nabirala bele rožice — svoje prijateljice.

Dih pomladi je šel skozi nas. Koliko novega hrepenenja, koliko upanja, koliko želja! Zaupala si mi oni dan svojo željo. »Veš, prvega aprila zberem v svoji bolniški sobici vse tovarišice. Za nekaj ur pozabimo vse tegobe teh težkih dni, pokramljamo in se nasmejemo ob spominih na one lepe čase šolskih dni in lepo nam bo.« Ni me presenetila Tvoja želja, toda podvomila sem: ali ne bo to preveč za Tvoje ubogo, izmučeno srce? Toda, Milena, dih pomladi, tako težko pričakovan pa tako strupen! Zazeblo nas je oni dan prav do kosti, Tebi je stisnilo Tvoje dobro srce.

Zbrale smo se. Ne v Tvoji bolniški sobici, da bi nam bilo ob Tebi lepo, ob Tvojem z rožami zasutem poslednjem domeku smo stale neme in globoka žalost je napolnila naša srca. Le naše misli so šle na pot. In so Te videle vso veselo, vso nasmejano, vso polno življenja. Milena, taka si bila med nami, tako Te bomo ohranile v spominu. Vsa polna načrtov si bila, ko smo se razhajale po maturi, vsa polna načrtov, vkljub težki bolezni, do zadnjega. V Tebi je bilo življenja za tri. Pa si odšla. Odšla vse prekmalu za vse one, ki jim je Tvoja dobrotna roka pomagala v teh težkih dneh vse prekmalu za vse nas, ki smo Te imele tako srčno rade, a kako vse prekmalu za Tvojo ubogo osirotelo Lepšo. Odšla si pred praznikom Vstajenja, da vstaneš tudi Ti v boljše življenje. Za nas pa bodo dnevi Velikega tedna še vse bolj temni in težki.

Prav narahlo je zazvonil zvonček pri Sv. Križu, njegov srebrni glas pa so ponesle pomladne sapice prav tja pod Storžič in k Sv. Ani nad Tržičem, kjer so beli zvončki nejeverno zmajevali svoje glavice in se šepetaje vpraševali: »Ali je mogoče, da zvoni naši dobri Mileni v slovo?«

N.

Prosimo, da prijazno sprejmete raznašalce tombolskih kart!

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO SLOGA Tel. 27-30

Krasna glasba, zaljubljena srca, mladost in lepota je vsebina zabavnega in finega humorja polnega Terra-filma v mojstrski režiji Geye v. Bolvary

ČUDNO NAKLJUČJE

Elfie Mayerhofer, Hans Söhnker, Maria Koppenhöfer, Lisa Lesko i. dr.

Predstave ob 15., 17. in 19. uri,

KINO UNION Telefon 22-21

Danes zadnjikrat!

Grandiozna filmska vizija iz življenja slavnega zdravnika, dobrotnika trpečega človeštva

PARACELSUS

Werner Kraus Mathias Wiemann, Annelies Reinhold, M. Urtel i. t. d.

Predstave ob: 16. in 19.15 uri

KINO MATICA Telefon 22-41

Ljubavna drama iz varietejskega življenja. Senzacionalne atrakcije na vrvi

TONELLI

V glavnih vlogah: Ferdinand Marian, Winnie Markus, Mady Rahl

Predstave ob 15., 17. in 19. uri

MALI OGLASI

Kdor išče službo plača za vsako besedo L —.30, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 2.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 7.—. — Za ženitve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 1.—, za vse druge oglase L —.60 za besedo, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 3.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 10.—.

Jutri zadnji dan!

Naše cenj. oglaševalce vljudno obveščamo, da bo velikonočna številka »Jutra« izšla v soboto 8. t. m. v opoldanskih urah. Male oglase za velikonočno »Jutro« bo sprejemal ogl. odd. »Jutra« nepreklicno do petka, in sicer do 18. ure. Na vsa poznejša naročila se ne bomo mogli ozirati. Zato ponovno opozarjamo naše cenj. oglaševalce, naj naročila za male oglase oddajo še danes, a najkasneje do jutri zvečer.

Službo dobi

BRIVSK. POMOČNIKA sprejmem takoj v stalno službo, proti dobri plači. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7817-1a

HIŠNO POMOČNICO ali postrežnico za ves dan, iščem. — Plača zelo dobra. Pogoj poštenost. Zglasiti se na Ciril Metodovi (Tyrševi) 60c, 1. levo. 7885-1a

Vajenci/ke

VAJENKO za damsko krojaštvo sprejme salon »Genica« Zaloška 18. 7916-44

Zaslužek

REVEN AKADEMIK Vam hitro, vestno in poceni prepiše na stroj Vaš rokopis. Ponudbe z naslovom pod »Reven akademik« na oglasni oddelek »Jutra«. 7887-3

Prodam

ZNAMKE kompletno zbirko ali posamezne partije, tudi prekomorske, razven pokrajinskih, kupim. Ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod »Znamke«. 7148-6

PRAVE JUTA VREČE lepe, dokler zaloga traja, ugodno naprodaj: »Petronafta«, Ljubljana, Ciril-Metodova 35a, prej Tyrševa. J-377-6

MIŠI, PODGANE in ščurke zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Židovska 1. 7837-6

PEGE IN LISAJ Vam zanesljivo odstrani Alba krema. — Drogerija Kanc, Židovska ulica 1. 7836-6

MARMORNA KREDA bela, kalijev karbonat 0, 00, 000, 0000. Plasticol, Sintexpomice, karbolinej - katran, olje za jermena - stalno na zalogi - »Petronafta«, Ljubljana, Ciril-Metodova 35a, prej Tyrševa. J-376-6

TRI HARMONIKE, klavirska (60 basov), kromatična z 2 registroma (120 basov) in diatonična Hohner s poltoni — naprodaj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 7808-6

KROMPIR IN FIŽOL pred saditvijo razkužen, da za tretjino večji pridelek. Razkužilo z navodilom pri: inž. Prezelj, Wolfova ulica 3. 7792-6

KOZARCE boljše in navadne, dobite pri »La Mercantile«, Trst, Via Commerciale 5. 7773-6

»KARL MAY« kompletna slovenska izdaja (20 knjig), popolnoma nova, vezana, je na razpolago najboljšemu ponudniku. — Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod: »Dam lir.« 7901-6

PELERINA nova, črna, široka, predvojni kamgarn, naprodaj. Na ogled pri krojaču Pahorju, Prešernova ulica — nasproti pošte. 7820-6

GOSAKA ZA PLEME in gosja valilna jajca prodam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7776-6

JEDILNI PRIBOR rje prost, za 6 oseb, 24 komadov, prodam. Ogled dopoldan. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7873-6

KUHINJSKE BRISAČE 6 komadov (lanено platno) in blago za spomladanski plašč (damskikaro), prodam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7880-6

LEP POVRŠNIK (trenčkot) za srednje močno postavo, predvojno blago, prodam. Ogled med 12—16 pop. Naslov v oglas. oddelku »Jutra« 7881-6

3.20 m BLAGA temnomodrega, za moško obleko (birmansko) ali damski kostum, prodam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7869-6

OTROŠKE ČEVLJE nizke, št. 30, proda Kern, Trnovski pristan št. 16. 7889-6

ŽEPNO URO kupljeno v Holandiji, na 15 kamnov, prodam — Rožna dolina, cesta 19/3. 7571-6

OTROŠKI VOZIČEK globok, dobro ohranjen, prodam. Ljubljana, Gallejeva 170. 7821-6

MOŠKO OBLEKO novo, za srednjo postavo, poceni prodam. Altaževa št. 41, spodnji zvonec. 7902-6

ČEVLJE sandale št. 42, primerne za starejšo gospo — ter črno baržunasto jopico, prodam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7891-6

ŽENSKO KOLO skoraj novo — znamke Dürkop — proda Novak, Zabjak 7/I. 7893-6

KREDENCO tridelno, dobro ohranjeno, ugodno prodam. Pozive se pri g. Petku v Slomškovi ulici štev. 23. 7895-6

UGODNO PRODAM: popolnoma nov Singer stroj z ročko in aparati, ter nov usnjen (vinjski koža) kovčeg. — Ogledati med 9. in 12. uro dop. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7896-6

OTROŠKI VOZIČEK, globok, lepo ohranjen, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 7912-6

LETNI PLAŠČEK za dečka od 8—10 let starega, prodam. Žibertova ulica št. 30, pritličje. 7927-6

RADIO INGELEN tricevni, stareiši model, prodam za 2000 lir. Naslov v ogl. odd. Jutra. 7673-6

SALON. GARNITURA iz mahagonija, 6 komadov, brez prevleke, zelo poceni naprodaj. Naslov v oglas.oddelku »Jutra«. 7903-6

SEMIŠ ČEVLJE št. 38, nove, in spomladanski kostum prodam. Na ogled dopoldne. Naslov v ogl. odd. Jutra. 7914-6

TRICIKEL, do 250 kg nosilnosti, prodam. Mehanik Ambrož, Dunajska 71. 7915-6

Piemensko ZAJKO, orjakinjo, prodam. Linhartova 12, spodaj. 7906-6

JEDILNICO, hrastovo, masivno, moderno, 10 komadov, in »Omega« žepno uro prodam. Golobič Herberstejnova 4a (za Stadionom). 7909-6

RJUHE, pevovrstno ohranjene, zelo ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 7934-6

SAMSKO SPALNICO, belo, z žimnico in vložkom, snažno, pevovrstno ohranjeno, prodam za lir 3000. Naslov v ool. odd. Jutra. 7935-6

OTROŠKO POSTELJO in športni voziček ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 7936-6

2 POSTELJI z žimnicami in posteljnima omericama, zelo dobro ohranjeno, ugodno prodam. Naslov v oglas. odd. Jutra. 7938-6

DAMSKI PLAŠČ, za vitko postavo, predvojno blago, in par salonarjev št. 38 prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 7946-6

ŠPORTNI PLAŠČ, lep, spomladanski, in temnomodro mornarsko obleko za 6—9 let starega dečka, predvojno blago, prodam. Naslov v oglas. odd. Jutra. 7949-6

JEDILNI PRIBOR, srebrn, za 6 oseb, in turški servis za črno kavo, prodam. Naslov v oglas. odd. Jutra. 7953-6

ŽELEZEN ŠTEDILNIK poceni proda Potrč, Zelena jama, Zvezna 5. 7954-6

Kupim

SREBRNINO covance in druge predmete ter dragocenosti vsake vrste kupimo. — Takojšnja gotovina.

RUDOLF ZORE, Ljubljana, Gledališka ulica številka 12.

STEKLENICE različnih vrst, kupujemo. Dobro plačamo. Na Vašo željo jih prevzemamo na domu. B. Gušlin, Vodnikov trg 2. J-318-M—7

KNJIGE, ČASOPISE in REVIJE raznovrstne, kupuje knjigarna Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 4. J-375-7

PISALNI STROJ dobro ohranjen, po možnosti boljše znamke — kupi Gerovac, Kolodvorska ulica 8. J-379-7

VREČE prazne cementne in slične, papirnate, kupuje PETRONAFTA, Ciril-Metodova (Tyrševa) št. 35a. J-330-7

STARE URE zapestne, žepne in budilke, samo prav dobro ohranjene, kupim. Janko Jazbec, Miklošičeva 12. J—384—7

LEPO ZAPESTNO in žepno uro z verižico kupim. Lahko je boljša znamka in kovina. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Čas je zlato«. 7863-7

RADIOAPARAT, dobre znamke, nov ali malo rabljen, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dober zvočnik« 7864-7

ZNAMKE celoture zbirke ali posamezne, boljše serije, tudi prekomorske, kupim — razen pokrajinskih. — Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Boljše«. 7844-7

PREDMETE umetniške vrednosti, tudi srebrne, kupuje in prodaja trg. »Umetnost« v Kolodvorski ul. 30. 7592-7

KUPIM: moške srajce štev. 38 in triko maje, nove, ali dobro ohranjene. Ponudbe na oglasni oddelek Jutra pod »Predvojno blago«. 7872-7

SERVIS za vino, liker in belo kavo, kupim. — Ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod »Servis«. 7926-7

SREBRNE STRUNE za violino, kupim. — Rimska cesta 13, levo. 7923-7

POROČNI PRSTAN kupim. Ponudbe poslati na oglas. oddelek »Jutra« pod »Poročni prstan«. 7922-7

VERIŽICO za birmo kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Birma«. 7855-7

VINSKO KISLINO kupi kemična industrija v malih, celotnih partijah. Ponudbe nasloviti: Cassetta 13636 Z Unione Pubblicità Italiana Milano. J-383-7

FOTOAPARATE vseh vrst stalno kupujemo po najvišjih dnevnih cenah. Parfumerija »Venus«, palača Esta. 7904-7

LEICO III. C s Sumitarjem kupim. Plačam dobro. Cankarjevo nabr. 7, I. 7951-7

LEICO CONTAX Rolleiflex in slične fotoaparate stalno kupuje Foto Tourist Lojze Šmuc, Ulica 3. maja 8. 7952-7

KOPALNO KAD takoj kupim. Studio Potrč, Šelenburgova ul. 6. 7955-7

V najem

VELIKO SKLADIŠČE v sredini Ljubljane, pripravno za pisarne, trgovino, obrt ali karkoli — oddam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7932-17

NJIVO oddam v najem v bližini šišenske cerkve v zameno za gnoj. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod: »Rodna zemlja«. 7928-17

Posest

DELNO ZIDANO dvostanovanjsko hišo — prodam za 60.000 lir. — Možna takojšnja vselitev. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 7894-20

MAJHNO HIŠO ali vilo pod Rožnikom, v Rožni dolini ali na Viču, kupim do 350.000 lir. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Do 350.000 lir«. 7950-20

Stanovanja

STANOVANJE enosobno ali dvosobno, iščem za takoj. Ponudbe na oglasni oddelek Jutra pod značko »Nagrada 500« 7899-21a

Sobo odda

PRAZNO SOBO oddam solidnemu gospodu. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 7890-23

SOBO oddam pošteni osebi, ki bi dopoldan pomagala pri gospodinjstvu. — Gosar, Jesenkova 2. 7898-23

SOBO ODDAM v središču. Ogled samo dopoldne. Naslov v ogl. odd. Jutra. 7945-23

Sobe išče

VELIKO SOBO sončno, prazno, parketirano, išče mlad zakonski par za takoj ali 1. maj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Velika soba«. 7852-23a

PRAZNO SOBO iščem na Prulah ali Hradeckega cesti. Ponudbe na oglasni oddelek Jutra pod »Iščem«. 7886-23a

PRAZNO SOBO sončno, s souporabo kopalnice, iščem za takoj. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod znamko »Kopalnica«. 7930-23a

OPREMLJENO SOBO, za dve osebi, s souporabo kuhinje, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Souporaba kuhinje«. 7913-23a

Razno

Prevodi, prošnje, prepisi, razmnoževanja, informacije

»SERVIS BIRO«, Šelenburgova ul. 4 tel. št. 2109

Pozor! ZNANSTVENIK psiholog — Moder — se nahaja v Ljubljani, Trstenjakova ulica 1/I, levo, poleg kavarne Majcen. Iz pisave vam pove značaj in prihodnost. Razloži vam astrološka in hiromantska vprašanja. Pišite mu ali pa se osebno javite dnevno od 14 do 17; ob nedeljah tudi od 10 do 12. M-336-37

IZGUBILA SEM med Starim in Mestnim trgom denarnico, s približno 500 lirami in dvema ključema. Naprošam, da vrnete ključe v trgovini Zalokar, Mestni trg št. 19. 7884-37

DNE 1. APRILA je bilo ukradeno črno kolo z rumenimi obročl, znamke Mundus — pred učiteljsko šolo v Ljubljani. Najditelja prosim, da ga proti nagradi 500 lir izroči v Narodnem muzeju na Bleiweisovi cesti. 7892-37

VAŠE ROKAVICE in usnjene čevlje, vse izdelke iz usnja barvamo in semiš čevlje čistimo po najnižji ceni. Džemal Hairula, Mestni trg 11. J—340—M—37

PIRHE Najlepši pirh za Vašo deco je brošura Lepo vedenje. Najnovejše. — V vseh knjigarnah. Samo 10 lir. 7816-37

Opozorilo TRGOVCEM! Obveščamo vse trgovce, da je bil izgubljen odrezek posebnega nakazila za sladkor (30 kg 70 dkg) št. 12.589 za mesec april, izdan od mestnega preživnega urada v Ljubljani. Najditelj se naproša, da odda odrezek upravi Zavoda za novotvorbe, vse trgovce pa opozarjamo, da ne izroče sladkorja proti eventualni predložitvi izgubljenega nakazila. 7944-37

10 LETNEGA OTROKA sprejmem v vso oskrbo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nega«. 7956-37

Polt je sveža, čista, zdrava, britje vsak dan je zabava — krema RAPIDA je prava!

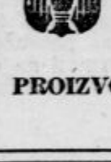

Brivna krema RAPIDA

BREZ MILA, BREZ PENE

PROIZVODI: VAN KAIT

Scandali harmonike in radio aparati

STANKO KARLOVŠEK

LJUBLJANA, Knafljeva ulica 8

KLOBUČARNA „PAJK“

Vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da izgleda kot nov. — Lastna delavnica. Zaloga klobukov. — Se priporoča

RUDOLF PAJK, LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA ŠT. 38 MIKLOŠIČEVA CESTA ŠT. 12

(Nasproti hotela Union)

†

Umrla nam je naša ljubljena mama, stara mama in tašča, gospa

PAVLA SKALA

vdova železn. uradnika

Pogreb drage pokojnice bo v petek, dne 7. t. m. ob 5. uri popoldne z žal. kapele sv. Andreja, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 5. aprila 1944.

ŽALUJOČI OSTALI.

†

Umrla nam je naša dobra sestra, gospodična

TOMC MARIJA

bivša inkasantka in dostavljalka »Jutra«

Pogreb drage pokojnice bo v petek 7. t. m. ob 16. uri z žal. kapelice sv. Jurija, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Kamnik, 5. IV. 1944.

ŽALUJOČA RODBINA KOVIČ in ostalo sorodstvo.

Čitajte pazljivo oglase „JUTRA“

A. E. Weirauch: 21

VELIKI GOSLAČ

Roman

»Muzikalna krava!« se je Inge zasmejala.

Izraz na Marlovem gibljivem obrazu se je spremenil. Zastrmel je predse, čelo mu je potemnelo, ugriznil se je v ustnico. Naglo je okrenil glavo proti nji in vprašal:

»Poslušaj, kako je prav za prav... ali zelo visiš na najinem stanovanju?«

»Seveda,« je prisrčno rekla Inge.

»Mislil sem... ali se ne bi mogla ločiti od njega?«

Spreletela jo je misel, da mu je stanovanje morebiti predrago.

»Ločim se lahko od vsega,« je ustrežljivo dejala. »Razen od tebe!«

»Zato vprašam... prav za prav me obhaja skušnjava, da bi se preselila... nekoliko bolj ven, da ne bi bila tako sredi mesta... zunaj kje, v Dahlemu ali Wannseeju, bi si najela čedno hišo, ali pa bi jo kar kupila... hišo z vrtom... pa najsi sva pol leta na potovanju... vendar je vredno, da ima človek za ostalega pol leta prijeten dom... Stanovanje mi ne ugaja, reprezentativno je sicer, a to je tudi vse... in konec koncev imam še druge spomine, ne samo na lepe ure s teboj. Ko sva se zdaj vrnila v stanovanje, mi je leglo na prsi kakor mora... Se torej preseliva?«

»Rada!«

»Nu, o tem lahko govoriva še jutri... ali pa potem...«

Taksi se je po kačje vijugal skozi gnečo na Potsdamskem trgu. Mario ni vozil nikoli sam, kadar se je peljal na koncert. »Takoj bova tam. In zdaj bodi tako dobra in se ne skrivaj v ozadju... hočem, da te lahko vidim, hočem, da te vidi strmeča množica... ali rajši... ne... saj ne vem ... delaj, kakor sama hočeš... konec koncev človek ne more ponoreti...«

Govoril je nestrpno in živčno, v odsekanih stavkih, in se oziral na desno in levo, z obrazom razoranim od drhtečega nemira.

»Bog ne daj.« Čvrsto in mirno mu je položila prste na roko. »Name sploh nikar ne misli, samo nase in na to, da imaš od jutri naprej počitnice... da boš počival v ležalnem stolu... na pisanem travniku...«

»Da, prav imaš.« Pokimal ji je z otroško srečnim nasmeškom, ki se je zdelo, da sili izza njega trudoma zatajevana muka. »Jutri! Samo na jutrišnji dan bom mislil. Jutri bo to za nama! Vobče je smešno! Saj ne živiva na divjem zapadu... v baru, kamor zahajajo iskalci zlata in kjer visi na steni napis: ‚Goste prosimo, naj ne streljajo na godce. Saj store, kar le vedo in znajo'. Tudi jaz bom storil, kar vem in znam, in jutri pojdeva na potovanje... na najino pravo svatbeno potovanje... Nu, zlato, do svidenja po koncertu... in palce tišči!«

Še en nagel stisk roke, pa sta se morala ločiti. Mario ni nikoli maral, da bi ga Inge spremljala v sobo za umetnike. S težavo se je prerila skozi gnečo pri garderobah ter poiskala svojo ložo. Ponosen in srečen smehljaj ji je obkrožal ustnice, ko je stopila k naslonu. Ako je Mario mislil, da mu bodo zevali prazni stoli nasproti, se je bil korenito uštel. Velikanska bekzlata dvorana je bila že preko polovice napolnjena, in še vedno je tiščala skozi vse vhode truma prihajajočih, ki se ni hotela pretrgati. Vrvež neštetih glasov se je kakor pridušeno bučanje dvigal iz širnega prostora, in trušč, ki je silil skozi odprta vrata, ga je še ojačeval. Vrsta za vrsto se je polnila, najnazadnje sprednji sedeži in lože. Inge je z očmi poiskala svoje staro mesto za stebri, tam je bilo vse zasedeno, glava se je tiščala glave. To so bil lep čas, ko je po celo uro zagvozdena stala v množici pred zaprtimi vrati, da se je nato v divjem diru pognala proti najboljšemu sedežu, ki ga je mogla dobiti. Koliko je bilo tega? Teden dni ali pol življenja? Kakopak, zdaj je bilo še tisočkrat lepše; bila je srečna, nedoumljivo srečna — srečna tako, da ji je bilo kar tesno.

Mario je imel prav, potrebovala je odliha, samo neumni živci so delali, da ji je srce tako plahutalo in da ji je zastajal dih. Ali naj si res vtepa v glavo, da jo je vzel Mario z kdo ve kakšnim skrivnostnim namenom — zdaj, ko je dobila že toliko dokazov njegove ljubezni in nežnosti? Ali res misli, da mora trepetati za njegov uspeh, ko je bila teden za tednom in malo da ne dan za dnem priča njegovih brezprimernih zmagoslavij? Ne, vzroka za strah ni bilo nobenega, kvečjemu v tem, da je bila presrečna. Časih si je kar želela, da bi kaj prišlo, kakšna brezpomembna jezica, toliko, da bi nekaj žrtvovala bogovom. Tako žarka, neskaljena, brezželjna sreča ne more biti trajna!

Smešno, seveda so bili živci! Več let zaporedoma se je bila prenatezala z učenjem, in ti krasni zadnji meseci, ko je nenehoma prestopala iz železniškega voza v letalo in iz hotelske sobe v koncertno dvorano, so bili zanjo vse prej kakor oddih.

Vrata so se zapirala druga za drugimi, le tu pa tam je še smuknilo noter po nekaj zapoznelcev. Noben stol ni bil več prazen, po tri, po štiri vrste so jih stale še vzdolž sten. Bučanje glasov se je poleglo v tih šepet, tu je še zaškrtal stol, tam je zašumela ženska obleka, ondi je kdo šumastil s sporedom. Nato pa je kakor morski odboj zagrmelo ploskanje, zraslo in se pomešalo z vzkliki in cepetanjem.

O Mario! Mario! Srce se ji je napelo, kakor bi se hotelo raztrgati, in se spet skrčilo. Ljubi, dragi, edini, le zakaj si me vzel, ko te ves svet obožuje? Ali sem vredna tega — zares sem vredna? Ne, ne, zdaj še ne, a nemara si kdaj zaslužim, na nič drugega nočem misliti kakor na tvojo srečo in tvojo blaginjo, vse živo dni...

Noben dih ni več motil tišine. Mario je kratko pokimal proti klavirju, Wiethoff je krepko udaril prvi akord, in že je zazvenel sladki glas gosli, močan in čist, tok blagozvočja, neskončno, pojoče morje lepote.

Zakaj neki je bil Mario tolikanj živčen pred tem koncertom? Zdaj je bil videti ves samozavesten, igravo in ljubko je premagoval težave, zvoki so mu nalik biserom kapljali od strun, in vsak najmanjši biserček je bil sam v sebi bleščeč in dovršeno zaokrožen. Ne le užitek, sreča ga je bilo poslušati, tako močan je bil čar, ki je izhajal iz njegovega godala, da se je mimo njega vse drugo pogrezalo v nič.

Ničesar ni bilo več, ne polne dvorane v pobožni zamaknjenosti, ne misli na uspeh ali neuspeh, ne drhtečega strahu za lastno malenkostno usodo... z nikomer in ničimer nobene skupnosti več, še ljubezen je komaj da ostala. Kvečjemu ljubezen, ki se je bila odtrgala od vsega, kar je telesno in osebno, ljubezen, ki je s svetim žarom objemala Boga in vesoljstvo. Iz zvokov se je gradil svet, novo stvarstvo, sonca

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen. — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Virant. — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle - Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič